॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ

ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਟੀਕਾ

੧. ਖਨ੍ਧਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਨਕੁਲਪਿਤੁਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਕੁਲਪਿਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਭਗ੍ਗਾ ਨਾਮ ਜਾਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ। ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ ਰੁਲ੍ਹੀਵਸੇਨ ''ਭਗ੍ਗਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਏਵਂਨਾਮਕੇ ਜਨਪਦੇ"**ਤਿ, ਏਵਂ ਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਯੋ ਪਨ ਵਨਸਣ੍ਡੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਿਗਾਨਂ ਅਭਯਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਗਹਪਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ''ਨਕੁਲਪਿਤਾ''ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨਕੁਲਪਿਤਾ"**ਤਿ ਨਕੁਲਸ੍ਸ ਨਾਮ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਰਿਯਾਪਿਸ੍ਸ ''ਨਕੁਲਮਾਤਾ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ।

ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋਤਿ ਜਰਾਵਸੇਨ ਜਿਣ੍ਣੋ, ਨ ਬਜਾਧਿਆਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਜਿਣ੍ਣੋ। **ਵਯੋਵੁਡ੍ਢੋ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਏਵ ਵਯੋਵੁਡ੍ਢਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਡ੍ਢੋ, ਨ ਸੀਲਾਦਿਵੁਡ੍ਢਿਯਾ। ਜਾਤਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਚਿਰਰਤ੍ਤਤਾਯ **ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕੋ। ਤਿਯਦ੍ਧਗਤੋ**ਤਿ ਪਠਮੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਪਚ੍ਛਿਮੋਤਿ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧੇ ਗਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਦੁਤਿਯਞ੍ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਉਪਗਤਤ੍ਤਾ **ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਆਤੁਰਕਾਯੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਪਵਿਸਤਾਯ ਅਨਸ੍ਸਾਦਕਾਯੋ। ਗੇਲਞ੍ਞਂ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਗਤਿਕਨ੍ਤਿ **"ਗਿਲਾਨਕਾਯੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੧੯੦ ਆਦਯੋ) ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਦੁਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬਜਾਧਿ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਨਿਚ੍ਚਪਗ੍ਘਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ ਅਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਣਭਾਵੇਨ। ਸੋ ਪਨਸ੍ਸ ਆਤੁਰਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ – **"ਆਤੁਰਂਯੇਵ ਨਾਮਾ"**ਤਿ। **ਵਿਸੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਕਭਾਵੇਨ। ਆਤੁਰਤੀਤਿ ਆਤੁਰੋ। ਸਙ੍ਗਾਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਕਾਯੋ। ਜਰਾਯ ਆਤੁਰਤਾ **ਜਰਾਤੁਰਤਾ**। ਕੁਸਲਪਕ੍ਖਵਡ੍ਢਨੇਨ ਮਨੋ ਭਾਵੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾ**। ਮਨਸਾ ਵਾ ਭਾਵਨੀਯਾ ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯਾਤਿ **ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾ। ਅਨੁਸਾਸਤੂ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਾਸਤੂਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ – **"ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਾਸਤੂ"**ਤਿ। **ਅਪਰਾਪਰਂ** ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਹਿਤਵਚਨਂ। **ਅਨੇਤਿਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ** ਯੋ ਏਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਗੁਣੋ ਦੋਸੋਤਿ ਵਚਨਂ। **ਤਨ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਅਯਂ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਨਾਮ। **ਪਵੇਣੀ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਵੇਵਚਨਂ।

ਅਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਭੂਤੋਤਿ ਅਧਿਕੋਪਮਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਣ੍ਡਕੋਸਤੋ ਅਬਲਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਣ੍ਡਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਬਾਲੋਯੇਵ** ਤਾਦਿਸਤ੍ਤਭਾਵਸਮਙ੍ਗੀ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਰੋਗਜਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ।

ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਪਕਤਿਮਾਕਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਸੁਉ ਪਸਨ੍ਨਾਨੀ"**ਤਿ। ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਿਤਰੂਪਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਤਾਹਿ ਤਸ੍ਸ ਮੁਖਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਆਹ – **"ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੋ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਤੇਨੇਵਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਏਸ** ਮੁਖਵਣ੍ਣੋ। **ਨਯਗ੍ਗਾਹਪਞ੍ਞਾ ਕਿਰੇਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

ਯਂ ਨੇਵ ਪੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿ ''ਓਵਦਤੁ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਯਥਾ ਮਯਂ ਪਰਲੋਕੇਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਮਧੁਰਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯੇ**ਵ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੇਮਗਾਰਵਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **"ਅਮਤਾਭਿਸੇਕੋ"ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**।

ਇਦਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ। **ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ** ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਅਨਯੇ**ਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿਯਂ, ਅਨਤ੍ਥੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਯੇ** ਵਾ ਅਨੁਪਾਯੇ। **ਨ ਇਰਿਯਨਤੋ** ਅਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਅਯੇ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਯਂ ਅਤ੍ਥੇ ਉਪਾਯੇ ਚ। **ਅਰਣੀਯਤੋ**ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ , ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਪਨ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਸੇਨਪਿ। ਯਦਿਪਿ ਅਰਿਯਸਦ੍ਦੋ ''ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫) ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਸਯਪਯੋਗੇਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਸੁਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਚ ਅਰਿਯਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਬੁਦ੍ਧਾ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਅਰਿਯਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ''ਤਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਰਿਯਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭਾਵਾ ਅਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਸਬ੍ਬੇ**ਵ **ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰਤੋ ਘੋਸਮਨ੍ਤਰੇਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਚਸ੍ਸ ਭਗਵਾਵ ''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਮਮਞ੍ਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਯਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੯; ੫.੨)। ਸੋ ਏਵ ਚ ਅਵੇਚ੍ਚਪਸਾਦਾਧਿਗਮੇਨ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਯਂ ਮਯਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੪੫; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੮੫)। **ਕਤਞ੍ਞੁਤਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਤਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਕਤਞ੍ਞੂ। ਕਤਂ ਵਿਦਿਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਤਵੇਦੀ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਹਿ ਅਨੇਕੇਸੁਪਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਕਤਂ ਉਪਕਾਰਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਕਤਞ੍ਞੂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਸਤਿਜਨਨਆਮਿਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦਿਨਾ। ਤਥਾ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਨ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਸਹਸ੍ਸੇਸੁਪਿ ਕਤਂ ਉਪਕਾਰਂ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਪਾਕਟਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਚ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਮੇਵ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਯਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਦਰਾਭਾਵੋ **ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਸੀਲਤਾ, ਨ ਚ ਦਸ੍ਸਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰਿਤਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਨ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪੀਤਿ ਆਹ **"ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ"**ਤਿ। **ਅਰਿਯਭਾਵੋ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਯੋਗਤੋ ''ਅਰਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵੋ। **ਵਤ੍ਥੁ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਞਾਪਨਕਾਰਣਂ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਾਪਦੇਸੇਨ ਅਤ੍ਤੁਪਨਾਯਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਵਾ। **ਅਰਿਯਕਰਧਮ੍ਮਾ** ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਿਯਮਾਨਾ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ।

ਅਵਿਨੀਤੋਤਿ ਨ ਵਿਨੀਤੋ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ। ਯੇਸਂ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ਅਯਂ ''ਅਵਿਨੀਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦੁਵਿਧੋ ਵਿਨਯੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਸਂਵਰੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। **ਸਤਿਸਂਵਰੋ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਰਕ੍ਖਾ, ਸਾ ਚ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤਿਯੇਵ। **ਞਾਣਸਂਵਰੋ**ਤਿ ''ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੧) ਵਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧੀਯਰੇ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੧) ਵਚਨਤੋ ਸੋਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਦੁਚ੍ਚਰਿਤਅਵਿਜ੍ਜਾਅਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਂਵਰੋ ਪਿਦਹਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ**ਤਿ ਅਧਿਵਾਸਨਾ, ਸਾ ਚ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਅਦੋਸੋ ਵਾ, ''ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋ** ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਵਿਨੋਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵੀਰਿਯਮੇਵ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ **ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਂ**। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹਾਨਂ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ**। ਸੇਸਪਦਤ੍ਤਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰੇਨਾਤਿਆਦਿ ਸੀਲਸੰਵਰਾਦੀਨੰ ਵਿਵਰਣੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮੁਪੇਤੋ**ਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਉਪਗਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੫੧੧) ਆਗਤੰ ਸੰਵਰਵਿਭਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਕਾਯਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨੰ ਮੁਟ੍ਠਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਮਾਦਸ੍ਸ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨੰ ਵਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਅਞ੍ਞਾਣਕੋਸਜ੍ਜਾਨਞ੍ਚ। **ਸੰਵਰਣਤੋ**ਤਿ ਪਿਦਹਨਤੋ, **ਵਿਨਯਨਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਯਨਤੋ, ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨੰ ਵਾ ਅਪਨਯਨਤੋ, ਕਾਯਾਦੀਨੰ ਵਾ ਜਿਮ੍ਹਪਵਤ੍ਤਿੰ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਕਨਯਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾਨੰ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨੰ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਮੇਵ ਸੰਵਰਣੰ ਵਿਨਯਨਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਯਂ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। "**ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਦੀਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਸੂ**"ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ? ਨਨੁ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾਨਿ ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਨਿ ਸਮ੍ਮਸਨਾਕਾਰੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਾਮਰੂਪਮਤ੍ਤਮਿਦੰ, ''ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣੰ **ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨੰ**। ਸਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਾਯੇ, ਸਯਂ ਵਾ ਸਤੀ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਦਿਟ੍ਠਿ **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ,** ਸਾ ਚ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਞਾਣੰ **ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**। ''ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੁ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਂਕਿਲੇਸਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਹੇਤੁਦਿਟ੍ਠਿ**। ''ਇਸ੍ਸਰਪੁਰਿਸਪਜਾਪਤਿਪਕਤਿਅਣੁਕਾਲਾਦੀਹਿ ਲੋਕੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ **ਵਿਸਮਹੇਤੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸੇਵ। **ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਏਤਰਹਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇਪੀਤਿ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਨਯਨਞਾਣੇਨ। **ਕਥਂਕਥੀਭਾਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪਵਤ੍ਤਾਯ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਸਂਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੮-੪੯) ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਏਕਾਦਸਸੁ ਓਕਾਸੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ। **ਅਹਂ ਮਮਾਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਣਸ੍ਸ। **ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ। **ਅਮਗ੍ਗੇ ਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਮਗ੍ਗੇ ਓਭਾਸਾਦਿਕੇ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਏਵਮੇਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨੁਰੂਪਕਾਰਣਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਉਦਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵਯਂ ''ਯਦਿਪਿਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇਵਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕੁਤੋ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਵਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**"ਤਿ। **ਭਯਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਭਯਤੂਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣੇਨ। **ਸਭਯੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਯਾਨੰ ਆਕਰਭਾਵਤੋ ਸਕਲਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਰਮਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਚ ਸਭਯੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ। **ਅਭਯਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ''ਅਭਯਂ ਖੇਮ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾਯ। **ਅਸ੍ਸਾਦਸਞ੍ਞਾ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਯੋ ''ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾ** ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਭਿਰਮਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਯਾ ''ਨਨ੍ਦੀ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਤਾ** ਆਦਾਨਂ। **ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਅਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਤਾ, ਸਾਲਯਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਂ** ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇ। **ਪਟਿਲੋਮਭਾਵੋ** ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਾਹੋ, ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮੋਹੋ ਵਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਪਟਿਲੋਮਭਾਵੋ** ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਰਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮੋਹੋ ਵਾ। **ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਯਾਦਿਸਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਕਿਲੇਸੋ, ਯੋ ''ਸਂਯੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, **ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ,** ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਮੇਵ ਵਾ **ਪਹਾਨਂ**।

ਪਵਤ੍ਤਿ ਏਵ **ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੋ,** ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੀਵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨੀਵਰਣਪਕ੍ਖਿਯਾ ਕਿਲੇਸਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਦਯੋ ਚ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਯਂ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੇਨ ਪਨ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ? ''ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹੇਵਾ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋਯਮਤ੍ਥੋ ਤੇਸਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਚਨਤੋ। "**ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਕਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਮਗ੍ਗਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੇਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਮੁਦਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਲੋਭੇਨ ਸਹ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ

ਸਮੁਦਯਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਚ। **ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਚ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਦਯਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਕਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਂ** ਵੂਪਸਨ੍ਤਤਾ।

ਸਙ੍ਖਤਨਿਸ੍ਸਟਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਸਭਾਵਾਭਾਵੋ। **ਪਹੀਨਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰਹਿਤਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਂ, ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਤਂ ਵਿਨਯੋ ਚਾਤਿ **ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ** ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਨ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਪਹਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਭਿਨ੍ਨਸਂਵਰਤ੍ਤਾਤਿ ਨਟ੍ਠਸਂਵਰਤ੍ਤਾ, ਸਂਵਰਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸਂਵਰੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਹਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ ਸਂਵਰੋ, ਤਦਭਾਵੇ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। **ਅਰਿਯੇ**ਤਿ ਅਰਿਯੋ। ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਞ੍ਹੇਤਂ। **ਏਸੇਸੇ**ਤਿ ਏਸੋ ਏਸੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨਞ੍ਞੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਜ੍ਜਾਤੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਂਸਭਾਵੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਅਰਿਯਸਭਾਵੋ, ਅਰਿਯੋ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੋ ਅਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਵਦਤਿ। ''ਅਹਂਬੁਦ੍ਧਿਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋ ਲਦ੍ਧਿ। **ਅਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਯਤਾਰਹਿਤਂ। ਅਭਿਨ੍ਨਂ ਵਣ੍ਣਮੇਵ ''ਅਚ੍ਚੀ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਅਚ੍ਚੀਤਿ ਵਣ੍ਣੋ ਏਵਾ''ਤਿ ਤੇਸਂ ਏਕਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ''ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਰੂਪਂ, ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਏਕਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਪਿ ਰੂਪੇ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਅਚ੍ਚਿਯਂ ਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣਂ ਵਿਯ ''ਅਦ੍ਵਯਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪਮਾਯੋ ਚ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾਦਿਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਵਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਾਮਿਭਾਵੇਨ ਰੂਪਞ੍ਚ ਸਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਭਾਵਤੋ ਆਧਾਰਣਭਾਵੇਨ। **ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਧਾਰਣਭਾਵੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਯੀ**ਤਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਹਿ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾ, ਰੂਪਵਾ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਯੋ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੋ ਏਵ ਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੁਦ੍ਧਰੂਪਮੇਵਾਤਿ ਅਰੂਪੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕੇਵਲਂ ਰੂਪਮੇਵ। **ਅਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਅਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਗਹਣਵਸੇਨ ਰੂਪਾਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕੋ ਅਤ੍ਤਾ ਕਥਿਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਹਣੇ ਵੇਦਨਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਕਸਿਣਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਚ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹਣਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। **ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਕਥਿਤਾ,** ਤੇ ਤੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮੇ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹਣਤੋ ਤੇਸਞ੍ਚ ਉਚ੍ਛੇਦਭਾਵਤੋ। ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਪਨ੍ਨਰਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਰੂਪਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ ਕਸਿਣਰੂਪੇਨ ਤਂ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵ **ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ** ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਗਾਹਵਸੇਨਪਿ। **ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਾ** ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਨ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਾ** ਅਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ। ਅਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਕਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ ਹਿ ਕਮ੍ਮਪਥਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਕਾਯੋਤਿ ਰੂਪਕਾਯੋ। ਸੋ **ਆਤੁਰੋਯੇ**ਵ ਅਸਵਸਭਾਵਤੋ। **ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨੁਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਰਾਗਦੋਸਮੋਹਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਦਸ੍ਸਿਤਂ** ਆਤੁਰਭਾਵੇਨ। **ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਨਗਤਤਾਯ। **ਸੇਖਾ ਨੇਵ ਆਤੁਰਚਿਤ੍ਤਾ** ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੇ ਉਪਾਦਾਯ, ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯ ਆਤੁਰਚਿਤ੍ਤਾ। **ਅਨਾਤੁਰਚਿਤ੍ਤਤਂਯੇਵ ਭਜਨ੍ਤਿ** ਵਟ੍ਟਾਨੁਸਾਰਿਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਆਤੁਰਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ।

ਨਕੁਲਪਿਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੇਵਦਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨. **ਦੇਵ◌ਾ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ** ''ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ ਲਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵ◌ਾ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵ◌ੇਨ ਜੋਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ਤੇਸੰ ਦਹੋਤਿ **ਦੇਵਦਹੋ**। ਸਯੰਜਾਤੋ ਵ◌ਾ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ **"ਦੇਵਦਹੋ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। **ਤਸ੍ਸ ਅਵ◌ਿਦੂਰੇ ਨਿਗਮੋ "ਦੇਵਦਹ"ਨ੍ਤ੍ਵ◌ੇਵ ਸਙ੍ਖੰ ਗਤੋ** ਯਥਾ ''ਵਰਣਾਨਗਰੰ, ਗੋਧਾਗਾਮੋ''ਤਿ। ਪਚ੍ਛਾਭੂਮਿਯੰ ਅਪਰਦਿਸਾਯੰ ਨਿਵ◌ਿਟ੍ਠਜਨਪਦੋ ਪਚ੍ਛਾਭੂਮੰ, ਤੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾ **ਪਚ੍ਛਾਭੂਮਗਮਿਕਾ। ਤੇ ਸਭਾਰੇ**ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਭਾਰੇ ਕਾਤੁਕਾਮਤਾਯ। ਯਦਿ ਥੇਰੋ ਤੇਸੰ ਭਾਰੋ, ਥੇਰਸ੍ਸਪਿ ਤੇ ਭਾਰਾ ਏਵ◌ਾਤਿ **"ਤੇ ਸਭਾਰੇ ਕਾਤੁਕਾਮਤਾਯਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਥੇਰੋ ਤੇ ਓਵਦਿਤਬ੍ਬੇ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੇ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵ◌ਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਯੰ ਨਿਬ੍ਭਾਰੋ ਨਾਮ** ਕਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਰੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਵਤ੍ਤਨਤੋ।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨਾਤਿ ਧਾਤੁਕੋਸਲ੍ਲੰ ਆਯਤਨਕੋਸਲ੍ਲੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੋਸਲ੍ਲੰ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਕੋਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ।

ਤੇ ਮਹਲ੍ਲਕਾਬਾਧਿਕਾਤਿਦਹਰਪੁਗ੍ਗਲੇ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵ◌ਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਦਿਵਸਦ੍ਵਯੇਨ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤਪਰਿਸ੍ਸਮਾ ਏਵ। **ਹਤ੍ਥਿਵ◌ਾਨਰਤਿਤ੍ਤਿਰ**ਪਟਿਬਦ੍ਧੰ **ਵਤ੍ਥੰ ਕਥੇਤ੍ਵ◌ਾ। "ਏਲ਼ਕਾਲ਼ਗੁਮ੍ਬੇ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਤਿਣਗਚ੍ਛਮਣ੍ਡਪੇ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਵ◌ਿਵ◌ਿਧੰ ਨਾਨਾਭੂਤੰ ਰਜ੍ਜੰ ਵ◌ਿਰਜ੍ਜੰ, ਵ◌ਿਰਜ੍ਜਮੇਵ **ਵ◌ੇਰਜ੍ਜੰ,** ਤਤ੍ਥ ਗਤੰ, ਪਰਦੇਸਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸੁਦਤ੍ਤਾਦਯੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਗਹਪਤਿਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਾਦਯੋ। **ਵ◌ੀਮੰਸਕਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਵ◌ਿਚਾਰਕਾ। **ਕਿ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਦਿਸੰ। **ਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤੰ। **ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ** ਕੀਦਿਸਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਅਨੁਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕੂਲੰ ਅਵ◌ਿਰੁਜ੍ਝਨਧਮ੍ਮੰ। ਸੋ ਪਨ ਵ◌ੇਨੇਯ੍ਯਜਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਦੇਸਨਾਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੋਤਿ ਆਹ – **"ਵ◌ੁਤ੍ਤਬ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਅਨੁਬ੍ਯਾਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਧਾਰੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮੋ,** ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋਤਿ ਸਕਾਰਣੋ"**ਤਿ। **ਇਮਿਨਾਪਿ** ਪਾਠਨ੍ਤਰੇਨ **ਵ◌ਾਦੋ ਏਵ ਦੀਪਿਤੋ,** ਨ ਤੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ ਕਿਰਿਯਾ।

ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨੇਵ ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਦਾਨੰ **ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਤਣ੍ਹਾਯ ਏਵ ਅਵਤ੍ਥਾਵ◌ਿਸੇਸਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਣ੍ਹਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਵ◌ਿਹਨਨ੍ਤਿ ਕਾਯੰ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ **ਵ◌ਿਘਾਤੋ,** ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਅਵ◌ਿਘਾਤੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖੋ"**ਤਿ। ਉਪਾਯਾਸੇਤਿ ਉਪਤਾਪੇਤੀਤਿ ਉਪਾਯਾਸੋ, ਉਪਤਾਪੋ। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਪਨ **ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਰੂਪਤਾਪੋ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਰੇਸੁ।

ਦੇਵਦਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਹਾਲਿਦ੍ਦਿਕਾਨਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ''ਅਵਨ੍ਤਿਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੇ''ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਆਹ **"ਅਵਨ੍ਤਿਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤੇ"**ਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸਤੋ ਹਿ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਯ ਅਵਨ੍ਤਿਰਟ੍ਠੰ। ਪਵਤ੍ਤਯਿਤ੍ਥ ਏਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧੀਤਿ **ਪਵਤ੍ਤੰ,** ਪਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ ''ਲਦ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ''ਤਿ। ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵ◌ੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ **ਰੂਪਧਾਤੂਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। **ਰੂਪਧਾਤੁਮ੍ਹਿ** ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨ **ਰਾਗੇਨ** ਸਹਜਾਤੇਨਪਿ ਅਸਹਜਾਤੇਨਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵ◌ੇਨੇਵ **ਵ◌ਿਨਿਬਦ੍ਧੰ** ਪਟਿਬਦ੍ਧੰ **ਕਮ੍ਮਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਓਕਸਾਰੀ**ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪਧਾਤੁਸਞ੍ਞਿਤੇ ਓਕੇ ਸਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ਅਵਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਓਕੰ,** ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਤੇਨਾਹ – **"ਗੇਹਸਾਰੀ ਆਲਯਸਾਰੀ"**ਤਿ।

ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ ਵ◌ਾ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ੇਦਨਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮਵ◌ੇਤੀਤਿ **ਓਕੋ,** ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿ। **ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾਦਿਨਾ ਚੇਵ ਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਨਾ ਚ। ''ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤੀ''ਤਿ ਏਵ◌ੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ''ਕਮ੍ਮਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਵ◌ਿਪਾਕਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਕਤਰੰ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ** ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ **ਵ◌ਿਘਾਤਤ੍ਥੰ** ਅਪਗਮਨਤ੍ਥੰ। **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾ**ਵ◌ਾਤਿ ਅਸੰਕਿਣ੍ਣਾਵ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ** –

‘‘ਰੂਪੁਪਯਂ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੩)। **ਤਾ** ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ **ਦਸ੍ਸੇਤੁਮ੍ਪਿ**।

ਦਲ੍ਹਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪਯਾ**, ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸਭੂਤਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭੂਤਾ। **ਅਨੁਸਯਭੂਤਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਨੁਸਯਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਭੂਤਾ। **ਉਪਰਿਮਕੋਟਿਯਾ**ਤਿ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਕੋਟਿਯਾ । ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹੇਵ ਹਿ ਤੇ ਸਵਾਸਨਾ ਪਹੀਨਾ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਚੋਦੇਤਿ – “**ਇਧ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕਸ੍ਮਾ ਗਹਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਰਾਗਵਿਨਿਬਨ੍ਧਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਯਥਾ ਯਥਾ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਸਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਪਨ ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋਵ ਨਤ੍ਥਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਓਕਂ ਅਸਰਨ੍ਤੇਨਾ**”ਤਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਅਸਰਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ।

ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ। **ਆਰਮ੍ਮਣ…ਪੇ॰… ਨਿਕੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇਨ ਰੂਪਮੇਵ ਨਿਕੇਤਨ੍ਤਿ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਂ।

ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਬਲਵਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯਾਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੇਨ ਤਂ ‘‘ਓਕੋ’’ਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਤਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਤਾਨਿ ‘‘ਨਿਕੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਮਾਨੇਪਿ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਓਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਗੇਹਮੇਵ ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। **ਨਿਕੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਉਯ੍ਯਾਨਾਦਿ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। **ਤਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲਤਰੋ ਹੋਤਿ** ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ।

ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਸੁਖੇਨਾਤਿ ਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ **ਸੁਖਿਤੋ** ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤੋ **ਹੋਤਿ। ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੂ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇਸੁ ਚੇਵ ਮਹਨ੍ਤੇਸੁ ਚ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਥੇਸੁ। **ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ। **ਅਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੇ।

ਏਵਂਰੂਪੋਤਿ ਈਦਿਸਰੂਪੋ। ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਰੂਪਸਦ੍ਦੋ ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਣ੍ਠਾਨਸ੍ਸਪਿ ਵਾਚਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਦੀਘਰਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ੋਦਾਤਾਦੀਸੁ ਰੂਪੇਸੂ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਖਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦੀਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ‘‘ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਾ ਸਿਯਾ। **ਏਵਂਸਦ੍ਦੋ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦਾਵਿਸੇਸਪਤ੍ਥਨਮਾਹ। **ਏਵਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ**ਤਿ ਪਨ ਇਧ ਵਿਸਯਮੁਖੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਸੇਸਪਤ੍ਥਨਂ ਵਦਤਿ – ‘‘ਏਵਂਨਿਪੁਣਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਂ, ਏਵਂਪਞ੍ਚਪਸਾਦਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

ਵਟ੍ਟਂ ਪੁਰਤੋ ਅਕੁਰੁਮਾਨੋਤਿ ਲੋਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ। **ਅਸਿਲਿਟ੍ਠਂ** ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਅਸਮ੍ਬਦ੍ਧਂ। ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਦੋ,** ਦੋਸੋਤਿ ਆਹ – “**ਤੁਯ੍ਹਂ ਦੋਸੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਇਧੇਵ** ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਮਾਗਮੇ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ** ਦੋਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮੋਚੇਹਿ।

ਹਾਲਿਦ੍ਦਿਕਾਨਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੁਤਿਯਹਾਲਿਦ੍ਦਿਕਾਨਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪. **ਚੂਲ਼ਛਕ੍ਕਪਞ੍ਹੇ**ਤਿ ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸੇ ਚੂਲ਼ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੦ ਆਦਯੋ)। **ਮਹਾਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹੇਪੀ**ਤਿ ਮਹਾਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤੇਪਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੬ ਆਦਯੋ)। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’’ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਪਦਂ। ਤਣ੍ਹਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਖੀਯਤਿ

ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯੇ**, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੂਤਿ ਆਹ **“ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ”**ਤਿ। **ਅਨੁੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਨਿਟ੍ਠਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਤਤਨਿਟ੍ਠਾ”**ਤਿ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮਿਨੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਦੁਤਿਯਹਾਲਿਦ੍ਦਿਕਾਨਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫. **ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ, ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਵਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਪਾਦਕੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। ‘‘ਫਾਤਿੰ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਪਾਠੋ। **ਪਤ੍ਥੇਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਈਦਿਸੰ ਰੂਪੰ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। **ਅਭਿਵਦਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਤਾਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਅਹੋ ਪਿਯੰ ਇਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚੀਭੇਦੇ ਅਸਤਿਪਿ ਤਥਾ ਲੋਭੁਪ੍ਪਾਦੇ ਸਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਾਚੰ ਅਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ”**ਤਿ। ‘‘ਮਮ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਅਨਞ੍ਞਗੋਚਰੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ** ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਗਿਲਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤੀ”**ਤਿ। ‘‘ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿਆਦਯੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਨ੍ਦੀ’’ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਵਸੇਨ। ਪਠਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਅਨੁਸਯੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ ‘‘ਗਹਣਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨ “ਇਟ੍ਠੰ ਕਨ੍ਤ”ਨ੍ਤਿ ਵਦਤੀ**ਤਿ ‘‘ਇਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਦਤਿ, ‘‘ਕਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਦਤਿ। **ਨਾਭਿਵਦਤਿਯੇ**ਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਯਤ੍ਤਾ।

ਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬. **ਞਤ੍ਵਾ ਆਹਾ**ਤਿ ‘‘ਸਤਿ ਕਾਯਵਿਵੇਕੇ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਇਮੇਸੰ ਲਦ੍ਧੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਆਹ।

ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਉਪਾਦਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭. **ਗਹਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ ‘‘ਅਹੰ ਮਮਾ’’ਤਿ ਗਹਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਤਸ੍ਸਨਞ੍ਚ। **ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਭਾਵੰ, ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਪਟਿਪਕ੍ਖੰ ਵਾ। **ਅਹੁ ਵਤ ਮੇਤੰ** ਬਲਯੋਬ੍ਬਨਾਦਿ। **ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਿ ਚ। **ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਰਮ੍ਮਣਚਿਤ੍ਤਤੋ”**ਤਿ। **ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਞ੍ਞਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ। **ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਓਕਾਸੰ ਅਦਤ੍ਵਾ। **ਸਉਤ੍ਤਾਸੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸਉਤ੍ਤਾਸੋ। **ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੇਹਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਵਸੇਨ **ਪਰਿਤਸ੍ਸਕੋ। ਰੂਪਭੇਦਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ** ਚਿਤ੍ਤੰ **ਨ ਹੋਤਿ। ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਾਦਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੁਤਿਯਉਪਾਦਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮. **ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ** ‘‘ਏਤੰ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। **ਚਤੂਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਪਨ ਵਿਵਟ੍ਟਮੇਵ ਕਥਿਤੰ।

ਦੁਤਿਯਉਪਾਦਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਕਾਲਤ੍ਤਯਅਨਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਯਦਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੰ ਏਤਰਹਿ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤਦਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ** ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ, **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਮਿ ਕਥਾਵ ਕਾ** ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਯੇ ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਆਰਗ੍ਗੇ ਸਾਸਪੂਪਮਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦)।

ਕਾਲਤ੍ਤਯਅਨਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦-੧੧. ਕਾਲਤ੍ਤਯਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦-੧੧. **ਤਥਾਰੂਪੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਯਥਾਰੂਪੇਨੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਨਵਮੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਕਥਿਤੰ, ਤਥਾਰੂਪੇਨੇਵਾਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੰ ‘‘ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ, ਤਥਾ ‘‘ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਿਲਮਿਂਸੁ। ‘‘ਅਥ ਨੇਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਕਾਲਤ੍ਤਯਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਕੁਲਪਿਤੁਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਨਿਚ੍ਚਵਗ੍ਗੋ

੧-੧੦. ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨-੨੧. **ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੰ** ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨਿਚ੍ਚਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਭਾਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਭਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨. ਉਪਾਦਾਨਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾ **ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਪਰਿਹਾਰਭਾਰਿਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਹਾਰਸ੍ਸ ਭਾਰਿਯਭਾਵੇਨ ਗਰੁਤਰਭਾਵੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟੰ ਕਾਤੁੰ **“ਏਤੇਸਞ੍ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤਾਨਿ ਠਾਨਗਮਨਾਦੀਨਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਞ੍ਚਲਜਚ੍ਚਨ੍ਧਾਨੰ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਕੰ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਏਤੇਸ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸਵਚਨੰ ਕਤੰ। **ਪੁਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ

ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੰ ਵਦਤਿ। ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ ਹਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਯਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਖਨ੍ਧਭਾਰੰ ਵਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਲੋਕੇ ਖਾਯਤਿ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਗ੍ਗਲੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਭਾਰਹਾਰੋਤਿ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਭਾਰਹਾਰੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।

ਪੁਨਬ੍ਭਵਕਰਣੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ, ਤੰ ਫਲੰ ਅਰਹਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਾ **ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ। ਤਬ੍ਭਾਵਸਹਗਤੰ** ਯਥਾ ‘‘ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ, ਨ ਸੰਸਟ੍ਠਸਹਗਤੰ, ਨਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਹਗਤੰ। ‘‘ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰਾ’’ਤਿ ਯੰ ਯੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੰ ਵਾ ਪਤ੍ਵਾ **ਤਤ੍ਰਤਤ੍ਰਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੀ**। ਤੇਨਾਹ “**ਉਪਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਰੂਪਾਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਰਾਗੋ **ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਰਾਗੋ। ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿ** ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਰਾਗੋ। **ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ, ਤੰਸਹਗਤੋ ਰਾਗੋ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗੋ **ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਨਾਮ। ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ** ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਨਾਮ, ਤੰਸਹਗਤੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ **ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ ਨਾਮ। ਏਸ** ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਖਨ੍ਧ**ਭਾਰੰ ਆਦਿਯਤਿ** ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ। ‘‘ਅਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਪਹੀਯਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਆਹ ‘‘ਸਬ੍ਬੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ।

ਭਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਰਿਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩. **ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ। ਤਥਾ ਪਰਿਜਾਨਨਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੰ, ਤੇਸੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਆਹ “**ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ।

ਪਰਿਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਭਿਜਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪. **ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਕਥਿਤਾ** ‘‘ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਨ’’ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਦੁਤਿਯਪਦੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਪਰਿਜਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਨ। **ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਹੀ**ਤਿ ‘‘ਵਿਰਾਜਯੰ ਪਜਹ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਹਿ।

ਅਭਿਜਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੯. ਛਨ੍ਦਰਾਗਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫-੩੦. **ਧਾਤੁਸੰਯੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ,** ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਧਾਤੁਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨਿ** ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਵਨਿਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਛਨ੍ਦਰਾਗਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਘਮੂਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧. ਅਘੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਪੰ, ਅਘਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਘੰ** ਦੁਕ੍ਖੰ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਾਮ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਾਪਹੇਤੁਕੰ ਕਮ੍ਮਫਲਸਞ੍ਞਿਤੰ। ਤਥਾ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ। ਅਘਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਘੰ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਵਟ੍ਟਾਨੁਸਾਰੀ ਮਹਾਜਨੋ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਭੂਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪਤਿਕਾਰੰ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਤੰ ਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ।

ਅਘਮੂਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਪਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨. **ਪਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਪਭਙ੍ਗਸਭਾਵਂ।

ਪਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭਾਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨਤੁਮ੍ਹਾਕਂਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਤੁਮ੍ਹਾਕਂਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩. **ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਜਹਨੇਨ। ਦਬ੍ਬਾਦਿ ਪਾਕਤਿਕਤਿਣਂ ਪਾਕਟਮੇਵਾਤਿ ਅਪਾਕਟਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਿ** ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਿਣਕਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਪਿਯਾਲੋ** ਫਾਰੁਸਕੋ।

ਨਤੁਮ੍ਹਾਕਂਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਞ੍ਞਤਰਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫. **ਯਦਿ ਰੂਪਂ ਅਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਯਦਿ ਰਾਗਾਦਯੋ ਅਨੁਸਯਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਤੇਨ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਰਾਗਾਦਿਨਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬਤਂ ''ਰਤ੍ਤੋ ਦੁਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੋਹਰਿਤਬ੍ਬਤਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਮਰਾਗਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਜਾਤੇਨ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ। ਅਨੁਸਯਸੀਸੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਭਿਭਵਂ ਵਦਤਿ। ਯਤੋ "**ਰਤ੍ਤੋ ਦੁਟ੍ਠੋ ਮੂਲ਼੍ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸਾ ਅਨੁਸਯੋ।

ਅਞ੍ਞਤਰਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੁਤਿਯਅਞ੍ਞਤਰਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬. **ਤਂ ਅਨੁਸਯਿਤਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਰਾਗਾਦਿਨਾ ਅਨੁਸਯਿਤਂ ਰੂਪਂ ਮਰਨ੍ਤੇਨ ਅਨੁਸਯੇਨ ਅਨੁਮਰਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯੇਨ ਅਨੁਸਯੇਨ** ਮਰਨ੍ਤੇਨ ਤਂ **ਅਨੁਮਰਤਿ। ਤੇਨ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤਥਾਭੂਤਤੋ ਤੇਨ ''ਰਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਵੋਹਾਰਂ ਲਭਤਿ। **ਯੇਨ ਅਨੁਸਯੇਨ** ਕਾਰਣਭੂਤੇਨ **ਅਨੁਮੀਯਤਿ,** ਤੇਨ।

ਦੁਤਿਯਅਞ੍ਞਤਰਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭-੩੮. ਠਿਤਿਯਾ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇਨ ਸਹਿਤਂ **ਠਿਤਂ। ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ। **ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਧਰਮਾਨਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਜੀਵਮਾਨਸ੍ਸ** ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ **ਜਰਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ** ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਤੋ

ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ “**ਠਿਤੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਜੀਵਿ…ਪੇ॰… ਨਾਮਂ**। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧੯) ‘‘ਆਯੁ ਠਿਤੀ’’ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਜਰਾਯ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਤੋ। **ਯੋ ਕੋਚਿ** ਰੂਪਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਲੋਕਿਯੋ ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਵਾ **ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਂ** ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਲਕ੍ਖਣਂ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰੋ** ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨ ਚ…ਪੇ॰… ਸਕ੍ਕਾ** ਸਙ੍ਖਾਰਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ। **ਨਾਪਿ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ** ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਲਕ੍ਖਣੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਯਥਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲ਼ਰਤ੍ਤਸਬਲਾਦਿਭਾਵਲਕ੍ਖਣਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਗਾਵੀ’’ਤਿ।

ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰੋਪਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ। **ਤਸ੍ਸ** ਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ। **ਖਣੇਪੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਪਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਉਪ੍ਪਾਦੇਪੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣੇਪਿ। **ਜਰਾਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਜੀਰਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਂ ‘‘ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਙ੍ਖਾਰੋਪਿ ਤਂਲਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਤਸ੍ਸ ਖਣੇਪਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ ਪਾਠੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਜਰਾਪੀ’’ਤਿ ਪਦਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਤਰੁਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਜਿਯ੍ਯਮਾਨੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਵਿਯ ਜਿਣ੍ਣੋ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ, ਭਙ੍ਗੇਨੇਵ ਪਨ ਜਰਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤਿ ਖਣਸ੍ਸ ਅਤਿਇਤ੍ਤਰਭਾਵਤੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਠਿਤਿਯਾਤਿ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। **ਅਤ੍ਥਿਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕ੍ਖਣਂ, ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਠਿਤਿਯਾ। **ਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਭਾਵਂ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ‘‘ਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਠਾਨਂ ਠਿਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਯਿਦਂ ਅਕਾਰਣਂ ਅਟ੍ਠਾਨਂ। **ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤੇ** ‘‘ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸੇਨ ਠਿਤਿਯਾ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਪਿਚ ਯਥਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾ ਭਙ੍ਗਾਵਤ੍ਥਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਭਙ੍ਗਾਵਤ੍ਥਾਯਪਿ ਭਿਨ੍ਨਾ ਭਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖਾਵਤ੍ਥਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਅਭਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਭਿਮੁਖਾਵਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤੁਂ ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਅਲਦ੍ਧਤ੍ਤਲਾਭਤ੍ਤਾ। **ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੋ ਨਾਮ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ, ਨ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਈਦਿਸੋ ਵਿਸੇਸੋ। **ਆਚਰਿਯਮਤਿ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਮਤਿ, ਸਾ ਸਬ੍ਬਦੁਬ੍ਬਲਾਤਿ ਆਹ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੦. ਅਨੁਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯-੪੨. ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ ਸਕਲਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇ ਚ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ, ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ। ਤਦਨੁਲੋਮਿਕਾ ਚਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਤਿ ਆਹ “**ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਬਹੁਲੋ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੋ ਕਤੋ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਆਗਤਂ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਵੇਸੁ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਬਹੁਲੋ। **ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹੀ**ਤਿ ਞਾਤਤੀਰਣਪ੍ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ। **ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤਿ। **ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ** ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਅਨਿਯਮਿਤਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾ। **ਤੇਸੁ ਨਿਯਮਿਤਾ** ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ। **ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। **ਤਤ੍ਥ ਨਿਯਮਿਤਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਂ ਯਥਾ ‘‘ਯਦਿ ਮੇ ਬ੍ਯਾਧਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ , ਦਾਤਬ੍ਬਮਿਦਮੋਸਧ’’ਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਏਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਾਚਾਰਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ।

ਅਨੁਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਤੁਮ੍ਹਾਕਂਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਤ੍ਤਦੀਪਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਤ੍ਤਦੀਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩. ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ ਆਪੋ ਏਤ੍ਥ ਗਤਾਤਿ ਦੀਪੋ, ਦੀਪੋ ਵਿਯਾਤਿ ਦੀਪੋ ਓਘੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨੀਯਤਾਯ। ਯੋ ਪਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਪਨ ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਅਤ੍ਤਾ ਦੀਪੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਤ੍ਤਦੀਪਾ**। ਪਟਿਸਰਣਤ੍ਥੋ ਦੀਪਟ੍ਠੋਤਿ ਆਹ – **''ਅਤ੍ਤਸਰਣਾਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ''**ਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ** ਏਕਨ੍ਤਨਾਥਭਾਵਤੋ। ਪਠਮੇਨ ਪਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਤੇਨੇਵਾਹਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਯਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਪਸਵਤੀਤਿ **ਯੋਨਿ,** ਕਾਰਣਂ। ਕਿਂ ਪਭੁਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕਿਂ ਪਭੁਤਿਕਾ। ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਆਰਦ੍ਧਂ**। ਤੇਨੇਵਾਹ **''ਪੁਬ੍ਬੇ ਚੇਵ...ਪੇ॰... ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ''**ਤਿ। **ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ** ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤ੍ਤਾਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ।

ਅਤ੍ਤਦੀਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਟਿਪਦਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪. ਸਭਾਵਤੋਸਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਕਾਯੋ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋਤਿ **ਸਕ੍ਕਾਯੋ**ਤਿ ਆਹ – **''ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਦੁਕ੍ਖ''**ਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਹਿਤਾ ਵਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਦਿਟ੍ਠਿਮਵ੍ਹਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਤਰਮਵ੍ਹਨਾ। **ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚਤੁਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** ''ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਪਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਪਟਿਪਦਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਨਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫. ਵਿਰਾਗੋ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਨ੍ਤਿ ਆਹ – **''ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ''**ਤਿ। **ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੇਹਿ ਆਸਵੇਹਿ ''ਅਹਂ ਮਮਾ''ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਤ੍ਤਂ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਫਲਂ ਗਯ੍ਹਤਿ, ''ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਆਹ **''ਸਹ ਫਲੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ''**ਨ੍ਤਿ। **ਉਪਰਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵੇਨ ਠਿਤਂ**। ਤੇਨਾਹ **''ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤ''**ਨ੍ਤਿ। ਯਂ **ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ,** ਤਂ ਅਗ੍ਗਫਲਸ੍ਸ **ਪਤ੍ਤਭਾਵੇਨ** ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਂ** ਪਰਿਤ੍ਤੁਟ੍ਠਂ।

ਅਨਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੁਤਿਯਅਨਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬. **ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ** ਅਤੀਤਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸਂ। **ਅਨੁਗਤਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਦੀਨਿ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣਵਸੇਨ ਅਨੁਗਤਾ। **ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ। **ਅਪਰਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਂ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭਾਵਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣਵਸੇਨ ਅਨੁਗਤਾ। ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ, ਪਞ੍ਚ ਪਰਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾਤਿ ਏਵਂ **ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ।

ਸਸ੍ਸਤ**ਦਿਟ੍ਠਿਥਾਮਸੋ ਚੇ**ਵ ਸੀਲਬ੍ਬਤ**ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ** ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ"**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਦਿਟ੍ਠਿਪਹਾਨਕਿਤ੍ਤਨਤੋ। **ਪਹੀਨਾ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ। **ਇਦਂ ਪਨਾ**ਤਿ ''ਰੂਪਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਦੁਤਿਯਅਨਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭. **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਗਾਹਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕਜ੍ਝਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹਣਵਸੇਨ। **ਏਤੇਸਂ** ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ **ਅਞ੍ਞਤਰਂ** ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ। **ਯਸ੍ਸ** ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ **ਅਯਂ** ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਤ੍ਥਿ** ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ।

ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ। ਮਾਨਵਸੇਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਚ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਗਾਹੇ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਤਂਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾਪਿ ਤਗ੍ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ** ਅਹਂਕਾਰਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਅਯਂ ਅਹਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਚਕ੍ਖਾਦਿਕੋ, ਸੁਖਾਦਿਕੋ ਵਾ ਅਹਮਸ੍ਮਿ। ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਗਹਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਰੂਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਸ੍ਸਤਮੇਵ ਭਜਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਯਥੇਵਾਕਾਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, **ਅਥ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਪਰਂ **ਤੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨ ਠਿਤੇਸੁ** ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਹੀਯਤਿ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੇਨ, ਅਥ ਮਗ੍ਗਪਰਮ੍ਪਰਾਯ **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵਤੋ। **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ। ਪੁਨ **ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਫਲਹੇਤੁਸਨ੍ਧਿਮਾਹ। **ਤਯੋ ਪਪਞ੍ਚਾ ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ** ਅਤੀਤਭਵਅਦ੍ਧਾਨਂ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ** ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਸੁਤਵਤੋ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ।

ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮. **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨੇਵ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਉਪਾਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਉਪਾਦਾਨਿਯਂ। ਇਧਾਪੀ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁਪਿ। ਵਿਭਾਗਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਪਿ ਸਿਯਾ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਚ ਰਾਸਟ੍ਠੋ ਏਵ ਆਗਤੋ, ''ਤਦੇਕਜ੍ਝਂ ਅਭਿਸਂਯੁਹਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ **"ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੮. ਸੋਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯-੫੦. **ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪਧਾਨੋ। **ਉਤ੍ਤਮੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ। **ਅਞ੍ਞਂ ਕਿਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ ਭਵੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਵਚਨਪਰਿਟ੍ਠਿਤਿਪਭਿਨ੍ਨਤੋ। **ਵਜਿਰਭੇਦਦੇਸਨਂ** ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤੇਪਰਿਵਟ੍ਟਦੇਸਨਾ।

ਸੋਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਨਨ੍ਦਿਕ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧-੫੨. **ਨਵਮਦਸਮੇਸੂ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯੰ ਸਹੇਵ ਉਦ੍ਧਟੰ, ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸਰਿਕ੍ਖਭਾਵਤੋ। ਨਨ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ **ਨਨ੍ਦੀ,** ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਾਗੋ**। ਸਤਿਪਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੇ "**ਇਮੇਸੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਤਾਯਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਪਹਾਯਕਧਮ੍ਮਭੇਦੇਨ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵ ਭੇਦਮਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗੰ ਪਜਹਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ''ਨਨ੍ਦਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਨ। **ਰਾਗਕ੍ਖਯਾ**ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰਾਗਸ੍ਸ ਖੇਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ **ਨਨ੍ਦਿਕ੍ਖਯੋ**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਧ ਮਗ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਅਰਿਯਫਲੇਨ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ **ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਕ੍ਖਯਾ** ਸਬ੍ਬੰ ਸੰਕਿਲੇਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਫਲੰ ਦਸ੍ਸਿਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਨਨ੍ਦਿਕ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਤ੍ਤਦੀਪਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੬. ਉਪਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਉਪਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩. ਉਪੇਤੀਤਿ **ਉਪਯੋ**। ਕਥਮੁਪੇਤਿ? ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਕਥਮਿਦੰ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ''ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਹਿ ਬਦ੍ਧੋ, ਕਿੰ ਉਪੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ**"ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਉਪੇਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਕੋ ਪਨੁਪੇਤੀਤਿ? ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਉਪਗਮਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਜਵਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਹਿਤਜਵੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਥਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਆਕਡ੍ਢਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੰ, ਏਵੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਟਿਸਨ੍ਧੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਵੁਤ੍ਤਮੇ**ਵ ''ਓਕੰ ਪਹਾਯ ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ''ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ। ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ **ਆਰਮ੍ਮਣੰ** ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **ਵੋਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਨ ਹੋਤਿ** ਸਰਾਗਕਾਲੇ ਵਿਯ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ । **ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ** ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ।

ਉਪਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਬੀਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪. **ਬੀਜਜਾਤਾਨੀ**ਤਿ **ਜਾਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਬੀਜਾਨੀ**"ਤਿ। **ਵਚ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਤਵਚੰ। **ਅਜ੍ਜੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਛਕੰ। **ਫਣਿਜ੍ਜਕੰ** ਤੁਲਸਿ। **ਅਭਿਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਏਕਦੇਸੇਨਪਿ ਅਖਣ੍ਡਿਤਾਨਿ। **ਬੀਜਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਬੀਜਕਿਚ੍ਚਾਯ। **ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨ ਪਾਪਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਪੂਤਿਤੰ ਨ ਉਪਗਤਾਨਿ। ਤਣ੍ਡੁਲਸਾਰਸ੍ਸ ਆਦਾਨਤੋ **ਸਾਰਾਦਾਨਿ**। ਆਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਵਸੇਨ। **ਸਿਨੇਹਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨ ਸਿਨਿਦ੍ਧਤਾਪਾਦਨੇਨ, ਯਤੋ ''ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਰੋਪਿਤੰ ਤੰ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਙ੍ਕੁਰੁਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥੰ ਹੋਤਿ। **ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੰ। **ਵਿਰੁਹਤਿ** ਵਿਪਾਕਸਨ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥੋ ਹੁਤ੍ਵਾ।

ਬੀਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਉਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫. ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਹਰੀਤਿ ਅਤ੍ਤਮਨਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸਿ। **ਏਸ** ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਉਦਾਹਾਰੋ। ਭੁਸੋ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਦਾਨਮੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ **ਦਾਨੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਨ੍ਨਾਦਿਵਤ੍ਥੂਸੁ ਬਲਵਾਤਿ ਬਲਵਭਾਵੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਬਹੁਲੋ ਕਾਮਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨੇਵ ਕਤਪਰਿਚਯਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਥਾ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਕਾਮਦੋਸਜਿਗੁਚ੍ਛਨੇਨ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ? ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਸੋਪਿ ਭਾਵਨੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਹਾਯਲਾਭੇਨੇਵ, ਨ ਕੇਵਲਂ। ਭਾਵਨਾ ਪਨ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਬਲਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਵਜਿਰੂਪਮਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਭਾਵਨੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤੀ**"ਤਿ।

ਸੋਤਿ ਮਿਲਕਤ੍ਥੇਰੋ। **ਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਹਿ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਯ ਥੇਰੋ ਵਿਹਰਤਿ। **ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ** ਏਕਲਕ੍ਖਣੇਨ। **ਕੂਟਗੋਣੋ ਵਿਯ** ਗਮਨਵੀਥਿਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਕਟ੍ਠਰਾਸਿਮ੍ਹਿ। **ਉਦਕਮਣਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਥੇਵਾਨਂ।

ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਵ ਉਪਨੇਸਿ ਉਦਾਨਕਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਟ੍ਠਾਨਵਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਮਿਲਕਤ੍ਥੇਰੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਗਾਰਵੋ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਵਤ੍ਤਪਟਿਵਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਦੁਬ੍ਬਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ਉਦਾਨੇਨ੍ਤੋ ''ਨੋ ਚਸ੍ਸਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ।

ਸਚੇ ਅਹਂ ਨ ਭਵੇਯਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਅਹਂ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨ ਭਵੇਯਂ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਹਂਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ **ਏਵ ਮਮ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਪਿ ਨ ਭਵੇਯ**ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਭਙ੍ਗੁਭਾਵੇਨ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਭਾਵਤੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਿਕਭਾਵੇਨ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕਮ੍ਮਫਲਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤੁਂ "**ਸਚੇ ਵਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤੀਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਵਸੇਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਦਾਨਿ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਂ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਦਿਸਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ। **ਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਭਵੋ ਹਿ ਵਿਨਾਸੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ। ਵਿਭਵਦਸ੍ਸਨਂ **ਵਿਭਵੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਭਵਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**"ਤਿ। **ਵਿਭਵਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਵਿਨਾਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਹੇਸਾ ਵਿਸੇਸਨਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਪਰਿ ਮਗ੍ਗਫਲਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਫਲਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਜਾਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ **ਅਨਨ੍ਤਰਾ,** ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਪਨ ਅਨੁਲੋਮਵੀਥਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਗਤਿਕਂ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਗਤਿਕਂ ਵਾਤਿ ਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਅਨ੍ਤਰਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਨਾਮਾ**"ਤਿ । ਫਲਂ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਜਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵਤੋ ਚ ਕਮ੍ਮਮਗ੍ਗਗਤਿਕਮੇਵ, ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਭਾਵੇਨ ਪਨ ਨੇਸਂ ਅਤ੍ਥੋ ਪਭੇਦੋਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਫਲਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਫਲਸ੍ਸ ਦੂਰਾਨਨ੍ਤਰਂ ਨਾਮਾ**"ਤਿ। ''ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ''ਤਿ ਪਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਆਸਨ੍ਨਤਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਤਸਿਤਾਯੇ**ਤਿ ਨ ਤਸਿਤਬ੍ਬੇ ਤਾਸਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੇ। **ਤਾਸੋ**ਤਿ ਤਾਸਹੇਤੁ ''ਤਸਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। **ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਲਕ੍ਖਿਤਂ। **ਮਨਮ੍ਹਿ ਨਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਈਸਕਂ ਨਟ੍ਠੋਮ੍ਹਿ, ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੂਰਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵ ਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। "**ਨ ਤਾਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤਾਸਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਹਿ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਞਾਣੇਨ ''ਸਭਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਉਤ੍ਤਸਤਿ।

ਉਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਉਪਾਦਾਨਪਰਿਪਵਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬. ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਰਿਵਟ੍ਟਨਵਸੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੰ ਪਰਿਵਟ੍ਟਨਵਸੇਨ। **ਰੂਪੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਭੂਤੁਪਾਦਾਰੂਪੰ ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ ਤਤ੍ਥ ਚ ਤੁਚ੍ਛਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤਾਯ ''ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿੰ। ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਹਾਨਿਵੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚ ਤਸ੍ਸ "**ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਕਥਾ ਨਾਮ ਵਟ੍ਟਕਥਾਤਿ "**ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ**"ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਉਪਾਦਾਨਕਮ੍ਮਾਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ। **ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ** ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਪ੍ਪਯੋਗੋ ਹੇਸ ਯਥਾ ''ਕੁਸਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਕੇਵਲਿਨੋ**ਤਿ ਇਧ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੁਣੇਨ ਪਾਰਿਪੂਰੀਤਿ ਆਹ "**ਸਕਲਿਨੋ ਕਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਾ**"ਤਿ। **ਯੇਨ ਤੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਅਵਸਿਟ੍ਠੇਨ ਤੇ ਅਸੇਕ੍ਖੇ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯੁੰ, ਤੰ ਨੇਸੰ ਵਟ੍ਟੰ ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਵਿਯ ਨਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਯ। **ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣੰ** ਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ। **ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਵਾਰੋ**ਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ।

ਉਪਾਦਾਨਪਰਿਪਵਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭. ਸਤ੍ਤਸੁ ਓਕਾਸੇਸੂਤਿ ਰੂਪਪਜਾਨਨਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਓਕਾਸੇਸੁ। **ਵੁਸਿਤਵਾਸੋ**ਤਿ ਵੁਸਿਤਅਰਿਯਵਾਸੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਉਦ੍ਦੇਸੇ। **ਸੇਸੰ** ਨਾਮ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸੰ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਉਸ੍ਸਦਨਨ੍ਦਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਗੁਣਵਤੋ ਤੋਸਨੰ ਸਮ੍ਮੋਦਾਪਨੰ। ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨੇਨ **ਪਲੋਭਨੀਯੰ** ਸੇਕ੍ਖਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟੰ ਕਾਤੁੰ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲਦੀਪਨੇਨ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ। **ਧਾਤੁਆਦਿਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਧਾਤਾਯਤਨਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤਮੇਵ। **ਇਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਜਾਤਾਦੀਸੁ। **ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਸਨਕਮ੍ਮੰ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਕੋਸਲ੍ਲਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਭੇਦੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ "**ਤਿਵਿਧੂਪਪਰਿਕ੍ਖੀ**"ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ।

ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੮. ਅਧਿਕੰ ਸਵਿਸੇਸੰ ਪਯਸਤਿ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ,** ਵਿਸਿਟ੍ਠਪਯੋਗੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਧਿਕਪਯੋਗੋ**"ਤਿ। **ਇਮਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਮਾਹ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਅਵਤ੍ਤਮਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭਾਵੇਨ। **ਮਗ੍ਗੰ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗੰ ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਸਯੰ ਸਫਲੰ ਸਉਦ੍ਰਯੰ ਅਰਿਯੰ ਮਗ੍ਗੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਵਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ। ਵਿਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਞਾਤੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧੰ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕੰ ਵਿਯ **ਪਾਕਟੰ ਅਕਾਸਿ,** ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਸਿ। ਅਮਗ੍ਗੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਤਾ ਵਿਯ ਅਮਗ੍ਗਕੁਸਲਤਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਮਗ੍ਗੇ ਚ ਅਮਗ੍ਗੇ ਚ ਕੋਵਿਦੋ**"ਤਿ। **ਅਹੰ ਪਠਮੰ ਗਤੋ**ਤਿ ਅਹੰ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੯. **ਪੁਰਾਣੂਪਟ੍ਠਾਕੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਧਾਨਪਦਹਨਕਾਲੇ ਉਪਟ੍ਠਾਕਭੂਤੇ। ''ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਟ੍ਠੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਅਤ੍ਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਏਵੰ **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ। ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਠਾਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਰੂਪੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ''ਏਵੰ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਮਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇਨ। ਅਕਥਿਤਸ੍ਸੇਵ ਕਥਨੰ ਉਤ੍ਤਰੰ, ਨ ਕਥਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾ। **ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਮੇਵਾ**ਤਿ ਤਬ੍ਬਹੁਲਤਾਯ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤੰਦੀਪਨਤ੍ਥਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦੇਵ ਜੇਟ੍ਠੰ ਪਧਾਨੰ ਤਥਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ।

ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੦. **ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ** ਪਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਸਰਾਗੋ ਹੇਤੁ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸੰਕਿਲੇਸਾਯ, ਏਵੰ ਸਵਿਪਸ੍ਸਨੋ ਮਗ੍ਗੋ ਹੇਤੁ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਆਦਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. **ਏਕਾਦਸਹੀ**ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਉਪਾਯਾਸਪਰਿਯੋਸਾਨੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਸਨ੍ਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਅਗ੍ਗੀਹਿ। **ਦ੍ਵੀਸੂ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਮਨਵਮੇਸੁ। **ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਮੇਵਾ**ਤਿ ਤਬ੍ਬਹੁਲਤਾਯ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਆਦਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨. **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋਵ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਥਾ**ਤਿ **ਪਥ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨਮਾਹ ਯਥਾ ''ਬੀਜਾਨਿਯੇਵ ਬੀਜਜਾਤਾਨੀ''ਤਿ। **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਸੇਨ। **ਪਥਾ ਚ** ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਭਾਵਤੋ । **ਤੀਣਿਪੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਅਧਿਵਚਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਪਦਾਨਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਫੁਸਤੀਤਿ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਚਨੰ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ,** ''ਸਿਰੀਵਡ੍ਢਕੋ ਧਨਵਡ੍ਢਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਅਧਿਵਚਨੰ,** ''ਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੰਤੰਪਕਾਰੇਨ ਞਾਪਨਤੋ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**। ਅਥ ਵਾ ਤੰਤੰਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤੰ, ਨਿਯਤੰ ਵਾ ਵਚਨੰ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ**। ਅਧਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਭਾਗੇ, ਉਪਰਿ ਵਚਨੰ **ਅਧਿਵਚਨੰ**। ਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿ? ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋ। ਅਧੀਨੰ ਵਚਨੰ **ਅਧਿਵਚਨੰ**। ਕੇਨ ਅਧੀਨੰ? ਅਤ੍ਥੇਨ। ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੇਨ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਆਦਿਪਦਾਨੰ ਸਬ੍ਬਵਚਨੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਫੁਸਤੀਤਿ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਵਚਨਾਨੰਯੇਵ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕਧਨਵਡ੍ਢਕਪਕਾਰਾਨਮੇਵ ਅਭਿਲਾਪਨੰ ਅਧਿਵਚਨਤਾ। ''ਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਏਵੰਪਕਾਰਾਨਮੇਵ ਏਕਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਞਾਪੇਨ੍ਤਾਨੰ ਵਚਨਾਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤਾ ਚ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਅਸੰਕਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਨ ਸੰਕਿਣ੍ਣਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਵਿਜਹਿਤਾ...ਪੇ॰... ਅਛਡ੍ਡਿਤਾ"**ਤਿ। **ਨ ਸੰਕੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਸੰਕਿਰੀਯਨ੍ਤਿ, **ਨ ਸੰਕੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ** ਨ ਸੰਕਿਰੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਭਙ੍ਗੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਭਙ੍ਗਮੇਵਾ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨ੍ਤਰੰ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਦੇਸਨ੍ਤਰੰ ਅਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਪਰਿਣਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨਟ੍ਠ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਪਾਕਟੀਭੂਤੰ** ਅਜਾਤਤ੍ਤਾ ਏਵ।

ਵਸਭਣਗੋਤ੍ਤਤਾਯ **ਵਸ੍ਸਭਞ੍ਞਾ। ਮੂਲਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ**ਤਿ ਮੂਲਭੂਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਪ੍ਪੇ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਤਾਦਿਸਦਿਟ੍ਠਿਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਾ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਗਨ੍ਥਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੁ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ''ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੂ''ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵੂਪਲਦ੍ਧੇ ਅਤ੍ਥੇ ਤਦਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੇਹਿ ਸਵਿਗ੍ਗਹੇ ਵਿਯ ਸਰੂਪਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਚਯੇਨ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਮਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਤਥਾਗਹਿਤੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਥੇਵ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਮਾਦਿਯਮਾਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਅਤਂਸਭਾਵਂ ''ਤਂਸਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਤਂਲਦ੍ਧਿਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਅਨੇਕਗ੍ਗਤਂ ਪਹਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਪ੍ਪਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਨਾ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਹਿ ਲਦ੍ਧਭਾਵਨਾਬਲੋ ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਸਮਾਧਾਨਪਤਿਰੂਪਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਹੋਤਿਯੇਵ ਵਾਲਵਿਜ੍ਝਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੇਸੁ ਜਵਨਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੇ ਜਵਨਵਾਰੇ ਸਤ੍ਤ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ। ਸਤ੍ਤਮੇ ਪਨ ਜਵਨੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਮੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਯਦੇਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਨਾਮ, ਨਯਿਦਂ ਅਨਾਗਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤੇਪੀ**ਤਿ ਤੇ ਵਸ੍ਸਭਞ੍ਞਾਪਿ **ਨ ਮਞ੍ਞਿਂਸੁ** ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਯ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤੀਤਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਖਨ੍ਧਾਨਂ** ਉਪਰਿ ਨਿਰੁਲ੍ਹਾ **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ**।

ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਉਪਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਰਹਨ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਉਪਾਦਿਯਮਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩. **ਗਣ੍ਹਮਾਨੋ**ਤਿ ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਣ੍ਹਮਾਨੋ। **ਪਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਗਪਾਸੇਨ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਾਰੋ ਮਾਰਪਾਸੋਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰੋ ਪਾਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਰਤਿ ਮਾਨਸੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੧; ਮਹਾਵ॰ ੩੩)। **ਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਅਨੁਪਾਦਿਯਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

ਉਪਾਦਿਯਮਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੬. ਮਞ੍ਞਮਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੬੪-੬੮. ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਮਞ੍ਞਨਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ** ਚ। **ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਏਵ ਛਨ੍ਦੋ। ਸਾ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾ, ਛਨ੍ਦਿਕਤਟ੍ਠੇਨ ਛਨ੍ਦੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਮੁਖੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਮੁਖੇਨ, ਛਟ੍ਠਂ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਮੁਖੇਨ। ਸੇਸਂ ਤੀਸੁਪਿ ਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਏਸੇਵ ਨਯੋ''ਤਿ।

ਮਞ੍ਞਮਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਨਤ੍ਤੁਨਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯. ਅਨਤ੍ਤੁਨਿਯਨ੍ਤਿ ਨ ਅਤ੍ਤੁਨਿਯਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਅਤ੍ਤੁਨੋ ਸਨ੍ਤਕ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਨਤ੍ਤੁਨਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮-੧੦. ਰਜਨੀਯਸਣ੍ਠਿਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦-੭੨. ਰਜਨੀਯੇਨਾਤਿ ਰਜਨੀਯੇਨ ਰਾਗੁਪ੍ਪਾਦਕੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨਾ**"ਤਿ। **ਰਾਹੁਲਸਂਯੁਤ੍ਤੇ** ਰਾਹੁਲਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਆਗਤਾ। ਇਧ ਰਾਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸੁਰਾਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ, ਪਾਲ਼ਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਦਿਸਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ।

ਰਜਨੀਯਸਣ੍ਠਿਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਰਹਨ੍ਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਖਜ੍ਜਨੀਯਵਗ੍ਗੋ

੧-੩. ਅਸ੍ਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੩-੭੫. ਚਤੁਸਚ੍ਚਮੇਵ ਕਥਿਤਂ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਞ੍ਞੇਵ ਸਮੁਦਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਆਦੀਨਵੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਞ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ; ਦੁਤਿਯੇ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸਾਦੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਆਦੀਨਵੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ; ਤਤਿਯਂ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਸ੍ਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਰਹਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੬. ਯਤ੍ਤਕਾ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਆਵਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਏਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਤੇਨ ਯਤ੍ਤਕਾ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ, ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਏਤੇ ਅਗ੍ਗਾ ਏਤੇ ਸੇਟ੍ਠਾ, ਯੇ ਇਮੇ ਅਰਹਨ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਕੋਸਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਤਦਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਹੀਤਿ ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ। ਤਣ੍ਹਾ ਤੇਸਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਾਹਿ ਚੇਵ ''ਅਨੇਜਂ ਤੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਤੇਸਂ ਅਨਾਵਿਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਹਿ ਚ। ਝਾਨਮਗ੍ਗਫਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਅਤਿਸਯਿਤਸੁਖਂ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੁਖਿਨੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਝਾਨ...ਪੇ॰... ਸੁਖਿਤਾ**"ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ ਤੇਸਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਜਨਿਕਾ ਤਣ੍ਹਾ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਟ੍ਟਮੂਲਿਕਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਾਵਾ ''ਨਨ੍ਹੀ ਤੇਸਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। **ਇਮਸ੍ਸਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾਭਾਵੇਨਪੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੋ ਵਿਯ ਵਟ੍ਟਮੂਲਿਕਤਣ੍ਹਾਭਾਵੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੀਯਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਹਿ ਤੇ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ। ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਨਵਵਿਧੋ। ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣੇਨ।

ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਅਲਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਮਕ੍ਖਿਤਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਤੋ ਭੂਤਾ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਾ। ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਗੋਚਰੋ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਤ੍ਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਗੋਚਰਾ**।

ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਚਾਰੋ ਨਾਮ ਗਹਿਤੋ ਕੁਤੋਚਿਪਿ ਤੇਸਂ ਆਸਙ੍ਕਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਹਿ **ਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ** ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ-ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਪਰਿਯੋਸਾਨੇਹਿ। ''ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ **ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਤਣ੍ਹਾ ਤੇਸਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਤਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਦਾਸਕਾਰਿਕਾ ਤਣ੍ਹਾਪਿ ਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ।

ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਉਦ੍ਧਂ ਤਿਰਿਯਂ ਅਪਾਚੀਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਉਦ੍ਧਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਠਮਨਯੋ। ਕਾਲਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯਨਯੋ। ਠਾਨਵਸੇਨ ਸਕਲਲੋਕਧਾਤੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਤਿਯਨਯੋ। **ਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਨ੍ਤੋ।

ਸੀਹਨਾਦਸਮੋਧਾਨਨ੍ਤਿ ਸੀਹਨਾਦਾਨਂ ਸਂਕਲਨਂ। ਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਸ੍ਸਾਭਾਵਾ **ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ**। ਉਤ੍ਤਰੋ ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਪੁਰਿਸੋ, ਸਦਿਸੋਪਿ ਤਾਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਸਦਿਸਾ**। ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ **ਭਵਪਿਟ੍ਠੇ ਠਤ੍ਵਾ** ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇਨ ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾਕਾਰੇਹਿ **ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਨ੍ਤਿ**।

ਅਰਹਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਦੁਤਿਯਅਰਹਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭. **ਸੁਦ੍ਧਿਕਮੇ**ਵਾਤਿ ਸੁਦ੍ਧਸਂਖਿਤ੍ਤਬਨ੍ਧਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ।

ਦੁਤਿਯਅਰਹਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸੀਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮. **ਸੀਹੋ**ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਸਹਨਤੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਨਨਤੋ ਚ ''ਸੀਹੋ'ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਮਿਗਾਧਿਪਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਚ ਸਮਾਨੇਪਿ ਸੀਹਜਾਤਿਕਭਾਵੇ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਾਦਿਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੀਹਾ। ਤੇ ਇਦਾਨਿ ਨਾਮਤੋ ਵਣ੍ਣਤੋ ਆਹਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸੀਹਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ "**ਤਿਣਸੀਹੋ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਿਣਭਕ੍ਖੋ ਸੀਹੋ **ਤਿਣਸੀਹੋ** ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਯਥਾ ''ਸਾਕਪਤ੍ਥਿਵੋ''ਤਿ। ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਤਾਯ **ਕਾਲ਼ਸੀਹੋ**। ਤਥਾ **ਪਣ੍ਡੁਸੀਹੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਲ਼ਸੀਹੋ ਕਾਲ਼ਗਾਵਿਸਦਿਸੋ, ਪਣ੍ਡੁਸੀਹੋ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਵਣ੍ਣਗਾਵਿਸਦਿਸੋ**"ਤਿ। ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕੇਸਰੋ ਕੇਸਰਕਲਾਪੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੇਸਰੀ**। ਲਾਖਾਰਸਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤੇਹਿ ਵਿਯ ਪਾਦਪਰਿਯਨ੍ਤੇਹੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਆਧਿਪਚ੍ਚਮਹੇਸਕ੍ਖਤਾਹਿ **ਸਬ੍ਬਮਿਗਗਣਸ੍ਸ ਰਾਜਾ ਸੁਵਣ੍ਣਗੁਹਤੋ** ਵਾਤਿਆਦਿ ''ਸੀਹਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੋ ਕਿਰਿਯਾ ਏਵਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਮਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਸਮਮੇਵ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ । **ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਂ ਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਸਙ੍ਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸਂ। ਵੀਸਤਿਯਟ੍ਠਿਕਂ ਠਾਨਂ **ਉਸਭਂ**।

ਸਮਸੀਹੋਤਿ ਸਮਜਾਤਿਕੋ ਸਮਭਾਗੋ ਚ ਸੀਹੋ। **ਸਮਾਨੇਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਂ, ਸਮਪ੍ਪਭਾਵਤਾਯਪਿ ਨ ਭਾਯਤਿ। **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਬਲਵਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਕੇ ਅਞ੍ਞੇ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ, ਅਥ ਖੋ ਮਯਮੇਵ ਮਹਾਬਲਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਬਲਾਤਿਮਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਅਹਙ੍ਕਾਰਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਬਲਭਾਵੇਨ। **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨਿਰਹਙ੍ਕਾਰਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਤ੍ਤਾ **ਨ ਭਾਯਤਿ**।

ਤਥਾ ਤਥਾਤਿ ਸੀਹਸਦਿਸਤਾਦਿਨਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਥੇਸੀਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੀਹੋਤਿ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤਭਾਵੀਬੁਦ੍ਧਭਾਵੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤੀਸੁ ਪਾਸਾਦੇਸੁ ਨਿਵਾਸਕਾਲੇ, ਮਗਧਰਞ੍ਞੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾਦਾਨਕਾਲੇ, ਪਾਯਾਸਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਕਾਲੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਪੁਰਿਮਾਵਤ੍ਥਾਪਿ ਸੀਹਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਭਾਵਿਨਿ, ਭੂਤੋਪਚਾਰੋਪਿ ਹਿ ਲੋਕਵੋਹਾਰੋ। ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਭੂਤਵਿਜ੍ਜਾ ਇਤਰਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਮ੍ਮਸਨਤੋ ਤਂ ਪੁਰੇਤਰਂ ਸਿਦ੍ਧਂ ਵਿਪਾਕਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਵਸੇਨ **"ਯਮਕਞਾਣਮਨ੍ਥਨੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਕਾਦਸਮੇ ਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਤੋ ਪਰਂ ਏਕਾਦਸਮੇ ਦਿਵਸੇ। **ਅਚਲਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ**ਤਿ ਇਸਿਪਤਨੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਜਿਰਾਸਨਂ ਵਿਯ ਅਚਲਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਪਦੇ**ਤਿ ''ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। **ਧਮ੍ਮਘੋਸੋ…ਪੇ॰… ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਸਿ** ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਸੁਣਨ੍ਤੁ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ। **ਸੋਲ੍ਸਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਮਗ੍ਗੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸੋਲ੍ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ।

ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ, ਨ ਇਧ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾ**ਦੀਸੁਪਿ (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮; ਇਤਿਵੁ॰ ੩੮) ਤਥਾਗਤਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਯਦਿਪਿ ਭਗਵਾ ਨ ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਮਤ੍ਤੋਵ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਤਾਯ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਪਨੁਜ੍ਜ ਸਬ੍ਬਪਰਿਸ੍ਸਯਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ''ਅਪਰਾਜਿਤਪਲ੍ਲਙ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **"ਯਾਵ ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕਾ ਵਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਪਰਿਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **"ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਾ ਵਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਇਤਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਰੂਪਂ ਸਰੂਪਤੋ ਪਰਿਮਾਣਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਇਦਂ ਰੂਪ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ''ਇਦਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਭੇਦਰੂਪਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। **ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਂ ਪਰਿਮਾਣਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ **"ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ। **ਸਰਸਤੋ**ਤਿ ਸਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਮਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ। **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਤੋ। **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਭਾਗੇਨ। **ਅਯਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਆਹਾਰਾਦਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ**ਤਿ ਨਿਰੋਧੋ। ''ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਾ''ਤਿ ਚ ਅਸਾਧਾਰਣਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇ ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਸਉਦਯਬ੍ਬਯਲਕ੍ਖਣਵਿਭੂਸਿਤਂ ਸਮੁਦਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਗਹਣਤੋ। **ਖੀਣਾਸਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਾਵਸੇਸਞ੍ਚ ਆਸਵਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ। ਅਨਾਗਾਮੀਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। **ਞਾਣਸਂਵੇਗੋ** ਭਯਤੂਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣਂ। **ਇਤਰੇਸਂ ਪਨ ਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਖੀਣਾਸਵੇ ਦੇਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਭੋਤਿ ਧਮ੍ਮਾਲਪਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਚਸਿਕਂ ਤਥਾਲਪਨਮਤ੍ਤਂ।

ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥ ਆਣਾਚਕ੍ਕਂ, ਤਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਤੋ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ**। ਤਤ੍ਥ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਧਮ੍ਮਤੋ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ**। ਇਤਰੇਸਂ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮਤੋ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ**। ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਞਾਣਂ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਮ੍ਪੀ"**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਞਾਣਦ੍ਵਯਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਂ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਤਾਨਿ ਸਟ੍ਠਿ ਨਯਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਸਟ੍ਠਿ ਨਯਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇਵ ਸਿਦ੍ਧਾਨੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਨਯਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਚ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵਂ ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ, ਤਂਯੇਵ **ਦ੍ਵਾਦਸਾਕਾਰਂ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਂ **ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਏਸ** ਭਗਵਾ। **ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਪਤਿਨਿਧਿਭੂਤਪੁਗ੍ਗਲਰਹਿਤੋ। **ਏਕਸਦਿਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਸ੍ਸ।

ਸੀਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਖਜ੍ਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੯. **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤਰਹਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ''ਪੁਬ੍ਬੇਪਾਹਂ ਏਵਂਵੇਦਨੋ ਅਹੋਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਾਨਂ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਸੇਨ। ਯ੍ਵਾਯਂ ''ਨ ਇਦਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਖਨ੍ਧਪਟਿਬਦ੍ਧਾ** ਨਾਮ ਗੋਤ੍ਤਵਣ੍ਣਹਾਰਾਦਯੋ। **ਏਵਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਵ ਰੂਪਾਦਯੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਤ੍ਤਨਿਯਾ ਅਸਾਰਾ ਅਨਿਸ੍ਸਰਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਸੁਞ੍ਞਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ **ਸੁਞ੍ਞਤਾ,** ਤਸ੍ਸਾ **ਲਕ੍ਖਣਂ** ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਕਂ **ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ**।

ਕਿਞ੍ਚਾਤਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਜੋਤਕੇ ਕਾਰਣੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਿਞ੍ਚਾਤਿ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਰੂਪਂ ਵਦੇਥਾ"**ਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਭੇਦਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ। **ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਰੂਪਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਰਣੁਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਸਨਂ। **ਰੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਰੂਪਂ** ਨਾਮ ਸੀਤਾਦਿਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੀਤੇਨਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇ, ਸੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਪਾਕਾਰੋ ਵਿਯ ਠਿਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਹਤ੍ਥਪਾਸਾਗਤਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਸਂ ਆਗਤਾ ਉਪਾਗਤਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾਗਤੇ ਸਤ੍ਤੇ। **ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੁਚ੍ਛਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ, ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਉਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰੇ ਉਦਕੇ**ਤਿ ਆਤਪਸਨ੍ਤਾਪਾਭਾਵੇਨ ਅਤਿਸੀਤਭਾਵਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਪ੍ਪਸਣ੍ਠਾਨਉਦਕਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਰਮਹਾਮੇਘਵੁਟ੍ਠਂ ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਂ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਉਦਕਂ ਵਿਯ ਖਾਰਂ ਭਵਿਤੁਂ ਅਰਹਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਪਥਵੀਪਿ ਵਿਲੀਯੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਮਹਿਂਸਕਰਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਦੇਸੇ ਏਕਂ ਰਟ੍ਠਂ।

ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੇਤਿ ਸਉਸ੍ਸਦਂ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗਙ੍ਗਾਪਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਗਙ੍ਗਾਤੀਰੇ।

ਸਰਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਸਰੀਸਪਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਪ੍ਪਨਂ। ਯਥਾ ਕਠਿਨਤਾ ਪਥਵਿਯਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ, ਏਵਂ ਰੁਪ੍ਪਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਭਾਵਭੂਤਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦਿਸਂ। ਤਂ ''ਕਿਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵ **ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੁਖਂ** ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ। **ਸੁਖਾਦੀਨਂ** ਵੇਦਨਾਨਂ। **ਪਚ੍ਚਯਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਤੋ। **ਅਯਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ''ਸੁਖਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ

ਅਯਮਤ੍ਥੋ। ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਹੇਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਵੇਦਯਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਭਵਤਿ। **ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਅਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ।

ਨੀਲਪੁਪ੍ਫੇਤਿ ਨੀਲਵਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫੇ। **ਵਤ੍ਥੇ** ਵਾਤਿ ਨੀਲਵਤ੍ਥੇ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਆਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਪ੍ਪਨਂ** ਵਾ ਝਾਨਂ ਵਾ**ਪਨ੍ਨੋ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸਞ੍ਞਾਪੀ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੀਲਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸਞ੍ਞਾਪਿ, ਯਾ ਪਕਿਣ੍ਣਕਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਰੂਪਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਰੂਪਭਾਵਾਯ। **ਯਾਗੁਮੇਵਾ**ਤਿ ਯਾਗੁਭਾਵਿਨਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁਂ। **ਯਾਗੁਤ੍ਤਾਯ** ਯਾਗੁਭਾਵਾਯ। **ਪਚਤਿ ਨਾਮ** ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਯਾਗੁਆਦਿਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰਿਸੋ ਯਾਗੁਆਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਪਚਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ, ਅਯਂ ਏਵਂ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਸਭਾਵੇ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੇ ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਯਮਾਨੇ ਚੇਤਨਾਪਧਾਨੋ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਨਿਰੋਪੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਚ੍ਚਯੇਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਰੂਪਮੇਵਾ**ਤਿ ਰੂਪਸਭਾਵਮੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਸਭਾਵਂ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ**ਤਿ ਇਤਰੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਧਿਕਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਚ੍ਚਯਤਂ ਕਰੋਤਿ। ‘‘ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਯਾਪੇਤਿ ਆਯੂਹਤੀ’’ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਮੇਵ ਹਿ ਆਯੂਹਨਾਦੀਨਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੇਤਯਿਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਂ ਚੇਤਨਾਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ ਚੇਤਨਾਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ।

ਵਾਤਿਙ੍ਗਣਂ ਬ੍ਰਹਤਿਫਲਂ। **ਚਤੁਰਸ੍ਸਵਲ੍ਲੀ**ਤਿ ਤਿਵੁਤਾਲਤਾ। **ਅਖਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਖਾਰਰਸਰਹਿਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਪਣ੍ਣਫਲਾਦਿ। ਯਤ੍ਥ ਲੋਣਰਸੋ ਅਧਿਕੋ, ਤਂ **ਲੋਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਲੋਣਯਾਗੂ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਮ੍ਬਿਲਾਦਿਭੇਦਂ** ਰਸਂ।

ਆਕਾਰਸਣ੍ਠਾਨਗਹਣਵਸੇਨਾਤਿ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਆਕਾਰਗਹਣਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵਟ੍ਟਚਤੁਰਸ੍ਸਾਦਿਸਣ੍ਠਾਨਗਹਣਵਸੇਨ ਚ। **ਵਿਨਾਪਿ ਆਕਾਰਸਣ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਸਣ੍ਠਾਨੇਹਿ ਵਿਨਾ, ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾਪਿ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਭੇਦਗਹਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਭੇਦਗਹਣਵਸੇਨ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ। **ਵਿਸੇਸੋ** ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਦੀਪਨਤੋ, **ਅਵਿਸੇਸੋ** ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਅਵਿਸੇਸਦੀਪਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ। ਜਾਨਨਞ੍ਹਿ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਮਾਸਪਦਤੋ ਉਪਸਗ੍ਗਾ ਵਿਸੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨਪਦਂ ਪਚ੍ਚਭਿਞ੍ਞਾਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਕਾਰਗਹਣਮਤ੍ਤਂ ਬੋਧੇਤਿ, ਵਿਜਾਨਨਪਦਂ ਤਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯਗਹਣਂ । ਪਜਾਨਨਪਦਂ ਪਨ ਤਤੋਪਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰਂ ਪਕਾਰਤੋ ਅਵਬੋਧਂ ਬੋਧੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਸ੍ਸਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਞ੍ਜਾਨਨਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਨੀਲਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਤ੍ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨਿਚ੍ਚ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਗੁਣਭਾਵੇ ਸਤਿ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਞ੍ਚ ਪਾਪੇਤੀ**”ਤਿ। **ਪਟਿਵੇਧ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਉਪਲਦ੍ਧਿਮੇਵ ਵਦਤਿ, ਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਮ੍ਪਿ ਪਾਪੇਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਣਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਵਾਯਂ ਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕਾਦਿਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਯਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਹਾਪਣਂ, ਹਿਰਞ੍ਞਜਾਨਨੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਹੇਰਞ੍ਞਿਕੋ**। ਲੋਕਵੋਹਾਰੇ ਅਜਾਤਾ ਅਸਞ੍ਜਾਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਜਾਤਬੁਦ੍ਧਿ,** ਬਾਲਦਾਰਕੋ। ਵੋਹਾਰਕੁਸਲੋ ਗਾਮਵਾਸੀ ਪੁਰਿਸੋ **ਗਾਮਿਕਪੁਰਿਸੋ**। ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਾਰਹਤ੍ਤਾ **ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਂ**। ਤਮ੍ਬਕਂਸਮਯਤ੍ਤਾ **ਕੂਟੋ**। ਮਹਾਸਾਰਤ੍ਤਾ **ਛੇਕੋ**। ਅਡ੍ਢਸਾਰਤ੍ਤਾ **ਕਰਟੋ**। ਨਿਹੀਨਸਾਰਤ੍ਤਾ **ਸਣ੍ਹੋ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕੋ ਕਹਾਪਣਂ ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਕੂਟਾਦਿਭਾਵਂ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਨੇਕਾਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵਿਸਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਜਾਨਾਤਿ।

ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਯਂ ਨੇਸਂ ਜਾਨਨੇ ਵਿਸੇਸੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਵਿਸਯੋ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਏਵ ਵਿਸਯੋਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸੇਸਂ ਮਿਲਿਨੂਪਞ੍ਞੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਤੇਨਾਹਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਅਤ੍ਥੁਸੁਞ੍ਞਾਨਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਤਾਯ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ **“ਅਨਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਾ ਚ ਯਦਿ ਅਧਿਗਤਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ **“ਏਕਦੇਸਮਤ੍ਤੇਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਂ ਪਬ੍ਬਮਾਰਦ੍ਧਂ, ਇਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿਦੇਸਨਾਯ ਤੀਸੁ ਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਇਦਮੇਵ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਇਦਂ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵੇਨਾਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮ੍ਪੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪਚਿਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਏਕਂਸਤੋ ਅਪਚਯਗਾਮਿਪਟਿਪਦਾਯ ਪਰਿਪੂਰਣਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਨੋ ਆਚਿਨਾਤੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਵਟ੍ਟਂ **ਵਿਨਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਧਮਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਮੇਤਿ। **ਨੇਵ ਚਿਨਾਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਿ। **ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਵਟ੍ਟਂ ਏਵ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤਿ। **ਵਿਕਿਰਤੀ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ। **ਵਿਧੂਪੇਤੀ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਵਿਗਤਧੂਮਂ ਵਿਗਤਸਨ੍ਤਾਪਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੀ”**ਤਿ।

ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿਆਦਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮਾਯ ਦੇਸਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **“ਵਟ੍ਟਂ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਮਹਾਖੀਣਾਸਵਂ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮੀ”**ਤਿ। ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂਯੇਵ, ਸਬ੍ਬਾ ਚਾਯਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਦੇਸਨਾ ਸੁਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਥਾ, ਸਹਪਠਮਮਗ੍ਗਾ ਵਾ ਸਹਵਿਜ੍ਜੁਪਮਧਮ੍ਮਾ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਠਾਨੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯੇਵ ਮਹਤਾ ਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ **“ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨੀਤਤ੍ਥੇਰਂ ਵਿਯਾ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਥੇਰੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਖੁਰਗ੍ਗੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਕੇਸੋਰੋਪਨਤ੍ਥਂ ਖੁਰਧਾਰਾਯ ਅਗ੍ਗੇ ਸੀਸੇ ਠਪਿਤੇ ਤਚਪਞ੍ਚਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੁਖੇਨ ਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਨਿਵਾਸਭੂਤਾ ਵਿਮਾਨਾ।

ਖਜ੍ਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਿਣ੍ਡੋਲ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦. ਅਪਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪਕਰਣਂ,** ਪਦਂ। ਅਪਕਰਣਂ ਪਕਰਣਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣੇ”**ਤਿ। **ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪਚਾਰਭਾਵਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। ਤਥਾਕਰਣਞ੍ਚ ਏਵਮੇਤੇ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਰੂਪਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। **ਲਦ੍ਧਬਲਾ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਞਾਣਬਲਾ।

ਏਕਦ੍ਵੀਹਿਕਾਯਾਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਚੇਵ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਈਹਿਕਾ ਗਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਾ ਏਕਦ੍ਵੀਹਿਕਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਕੇਕੋ ਚੇਵ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਮੁਦਿਤਾਨਂ ਨਾਮ ਕਿਰਿਯਾ ਤਾਦਿਸੀਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਕੋਲ਼ਿਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯੁ”**ਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪੇਸਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂਪਿ ਏਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸੀਦਨ੍ਤਰਂ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਵਾਤੋ ਨ ਵਾਯਤਿ, ਪਤਿਤਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਸੀਦਨ੍ਤਰਨਦਿਯਂ ਵਿਲੀਯਨ੍ਤਾ ਸੀਦਨ੍ਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਯੁਗਨ੍ਧਰਾਦਯੋਪਿ ਸੀਦਪਬ੍ਬਤਾ ਨਾਮ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸੀਦਨ੍ਤਰੇ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਵਿਯਾ”**ਤਿ। **ਆਹਾਰਹੇਤੂ**ਤਿ ਆਮਿਸਹੇਤੁ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਤੇਸਂ ਪਣਾਮਨਾ।

ਪਚ੍ਛਿਮਨ੍ਤਿ ਨਿਹੀਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਲਾਮਕ**”ਨ੍ਤਿ, ਲਾਮਕਨ੍ਤੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ –

> ‘‘ਮਿਗਾਨਂ ਕੋਟ੍ਠੁਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਪਕ੍ਖੀਨਂ ਪਨ ਵਾਯਸੋ।
> ਏਰਣ੍ਡੋ ਅਨ੍ਤੋ ਰੁਕ੍ਖਾਨਂ, ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਾ ਸਮਾਗਤਾ’’ਤਿ॥ –

ਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੩.੧੩੫) ਵਿਯ। **ਉਲਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਚਰਤਿ। ਅਭਿਸਪਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਭਿਸਾਪੋ**। ਅਭਿਸਾਪਵਤ੍ਥੁ **ਪਿਣ੍ਡੋਲਜਂ**। ਅਤ੍ਥੋ ਫਲਂ ਵਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥਵਸਂ, ਕਾਰਣਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਸਿਕਾ**।

ਅਨ੍ਤੋ ਹਦਯਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ** ਸੋਕਵਤ੍ਥੁਹਿ।

ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਿਤਾਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਸੀਲੋ। ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਵ ਬਹੁਲਭਾਵੇਨ ਚ **ਬਹੁਲਰਾਗੋ। ਪੂਤਿਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਥਿਤਭਾਵੇਨ। ਬਜਾਪਾਦੋ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪਗਨ੍ਧਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਸੁਚਿਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਂ। **ਭਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਕੋ** ਵਿਯਾਤਿ ਇਦਂ ਭਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਸਰਣੇਨ ਕਾਕਸ੍ਸ ਨਟ੍ਠਸਤਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਭਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਾਯ। **ਅਸਣ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਅਸਣ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਕਟ੍ਠਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਟ੍ਠੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ।

ਪਾਪਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਕਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ**। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ, ਇਤਰੋ ਮਿਸ੍ਸਕੋਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਏਤ੍ਥ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਤਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਏਕੇਕਮਿਸ੍ਸਕਤਾਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ। ਉਪਰਿ ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਦੇਸਨਾਯ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਯੇਵ ਦੀਪਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਾਵਞ੍ਚਿਦ**”ਨ੍ਤਿ। **ਨਿਦ੍ਦੋਸੋ**ਤਿ ਵੀਤਰਾਗਾਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦੋਸੋ।

ਪਿਣ੍ਡੋਲਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਾਲਿਲੇਯਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧. **ਪਰਿਯਾਦਿਣ੍ਣਰੂਪਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਚਿਤ੍ਤਾ।

ਭਗਵਤੋ ਚਾਰੇ ਵਿਦਿਤੋ ਪਰਿਚਯਵਸੇਨ। **ਸਤ੍ਥਾ ਪਰਿਭੋਗਂ ਕਰੋਤਿ** ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਵਂ ਹਿਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਵਿਨਾ।

ਨਾਗੇਨਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਨਾਗੇਨ ਅਙ੍ਕੁਸਰਹਿਤੇਨ। ਤਤੋ ਏਵ ਉਜੁਭੂਤੇਨ **ਚਿਤ੍ਤੇਨ। ਈਸਾਦਨ੍ਤਸ੍ਸ** ਨਙ੍ਗਲਸਦਿਸਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਨੋ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਯਦੇਕੋ ਰਮਤੀ ਵਨੇ**”ਤਿ। ਏਤੇਨ ਕਾਯਵਿਵੇਕੇਨ ਰਤਿਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯਾਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਸਯਮੇਵ।

ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋਤਿ ਇਧ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲ**”ਨ੍ਤਿ। ਵਿਚਯੋ ਦੇਸਨਾਪਞ੍ਞਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਸਾ ਚ ਅਨੇਕਧਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਵਿਚਯਸੋ**”ਤਿ, ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਵਿਚਯੋ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਵਿਚਯੇਨਾ**”ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਰਿਦੀਪਨੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ। **ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ** ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ਏਵਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਦੇਸਿਤੇ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੇ ਕਤਮਸ੍ਸ ਜਾਨਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤਤੋਜੋ ਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ**”ਤਿ। **ਤਤੋ**

ਤਣ੍ਹਾਤੋ ਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਜਾਤੋਤਿ ਚਤੂਸੁ ਏਸ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠੁਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਜਾਯਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਸਲਾਯਤਨਨਾਮਰੂਪਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰਪਕ੍ਖਿਕਾਨੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇਤਿ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ''ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇ। **ਗਹਿਤਗਹਿਤਦਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ''ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਲੋਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਨੋ ਚਸ੍ਸਂ, ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਗਹਿਤਦਿਟ੍ਠਿਂ। ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿਆਦਿਦੇਸਨਾਯ **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੇਨ੍ਤੋ ਆਗਤੋ**। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵਾਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵੇਚਨਤੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ **ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯੇਨ** ਪਵਤ੍ਤਿਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਅਰਹਤ੍ਤਪਾਪਨੇਨ **ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ। ਤਤੋਜੋ ਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਤਣ੍ਹਾਤੋ ਜਾਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਯਦਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਤਤੋ ਤਣ੍ਹਾਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਤਤੋਜੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਇਦਮਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ…ਪੇ॰… ਜਾਯਤੀ**”ਤਿ ਚੋਦੇਤਿ। ਇਤਰੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **“ਯਸ੍ਸ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਦਿ ਅਸਤਿ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਚਤੂਸੁ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਵੀਸਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਞ੍ਚ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਤਿ ਆਹ **“ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ।

ਪਾਲਿਲੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨. ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਅਪਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਦੇਸੋ,** ਕਾਰਣਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਞਾਪਕਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਸੋ ਜਾਨਿਤੁਕਾਮੋ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਸਭਾਵਂ, ਪਠਮਂ ਪਨ ਸਰੂਪਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਠਮਂ **“ਇਮੇ ਨੁ ਖੋ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਰੋਤਿ, ਇਧਾਪਿ ਚ ਸੋ ਵਿਸੇਸੋ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ** ਤੇਸਂ ਹੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦਮੂਲਕਾ ਪਭਵਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਇਤਰਸ੍ਸ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਂ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਏਵ ਉਦ੍ਧਟੋ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਞ੍ਹਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਂ। ਯਦਿਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਅਸਹਜਾਤਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਪਿ, ਉਪਾਦਾਨਂ ਪਨ ਤੇਹਿ ਸਹਜਾਤਮੇਵ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਸਹਜਾਤਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਤੋ। ''ਏਵਂਰੂਪੋ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ''ਏਵਂਵੇਦਨੋ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥੇਵ **ਛਨ੍ਦਰਾਗਵੇਮਤ੍ਤਤਾ**। ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, **“ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਨ ਘਟਿਯਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਘਟਿਯਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ **ਸਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਾਵ ਪੁਚ੍ਛਾ** , ਤਤੋ ਏਵ **ਸਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ**। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **“ਤੇਸਂ ਤੇਸ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਾਨੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਖਜ੍ਜਨੀਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਥੇਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩. **ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਏਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋ, ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਿ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਤ੍ਤਯਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਦਹਰਸਦ੍ਦੋ ਬਾਲਦਾਰਕੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ **"ਯੁਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੁਵਾਪਿ ਏਕੋ ਅਮਣ੍ਡਨਸੀਲੋਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ **"ਮਣ੍ਡਨਕਜਾਤਿਕੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਾਸਮਣ੍ਡਲਂ ਓਲੋਕਯਤੋ। **ਪਰਮ੍ਮੁਖਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਭਿਮੁਖਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ, ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਭਿਮੁਖਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਿਪਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਮੁਖਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਥਾਪਿ ਕਾਚਿ ਅਸਦਿਸਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਅਸਦਿਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ। **ਨਿਭਾਸਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਸਰੂਪਂ। ਨਿਭਾਸਰੂਪਂ ਤਾਵ ਕਂਸਾਦਿਮਯੇ ਪਭਸ੍ਸਰੇ ਮਣ੍ਡਲੇ ਪਞ੍ਞਾਯਤੁ, ਉਦਕੇ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ **"ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ **"ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ"**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵੇਨੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮਣ੍ਡਨਜਾਤਿਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਆਦਾਸਤਲਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਗਹਣਂ, ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਰੂਪਾਦਿ ਵਿਯ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਸਤਿ ''ਅਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ''ਪਰੋਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਯੋ ਗਾਹਵਿਸੇਸਾ। **ਅਭਿਸਮੇਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਸਮਿਤੋ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ।

ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਤਿਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪. ਮਧੁਰਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਯੇ ਵਿਭਾਰਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਮਧੁਰਕਜਾਤੋ ਵਿਯਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਗਰੁਭਾਵੋ ਵਿਯਾ"**ਤਿ। ਗਰੁਭਾਵੇ ਸਤਿ ਲਹੁਤਾ ਅਨੋਕਾਸਾਵ, ਤਥਾ ਮੁਦੁਤਾ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ"**ਤਿ। ''ਕਾਯੇ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਨ ਪਕ੍ਖਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਖਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਗਹਣਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਮਹਾਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਚ ਵਿਮਤਿ। **ਨ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਪਰਿਪਕ੍ਕਕੁਸਲਮੂਲਤ੍ਤਾ।

ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਨਿਨ੍ਨਂ ਪਲ੍ਲਲਂ ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਆਭਤਂ, ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਿਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਯਮਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੫. ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ** ''ਗੂਥਗਤਂ ਮੁਤ੍ਤਗਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧) ਯਥਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ** ਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਕੁਪਿਤੇਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਰੋਗੇਨ ਕੁਪਿਤੇ। **ਪਗ੍ਗਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਿਯ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ''ਏਵਂ ਖ੍ਵਾਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਚ੍ਛਯੇਨ **ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ**।

ਅਨੁਯੋਗव**ਤ੍ਤੁਂ** ਨਾਮ ਯੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਾਹਂ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾव ਯਾਥਾवਤੋ ਪवੇਦਨਂ। **ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਨੁਯੋਗੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ** ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਆवੁਸੋ ਯਮਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਥੇਰੇਨ ਕਥਿਤਪੁਚ੍ਛਾਯ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸਚੇ ਤਂ ਆ**व**ੁਸੋਤਿ ਇਦਨ੍ਤਿ** ''ਸਚੇ ਤਂ, ਆवੁਸੋ''ਤਿ ਏवਮਾਦਿਕਂ ਇਦਂ वਚਨਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਕਤ੍ਥੇਰਂ। **ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ। वਤ੍ਤੁਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ वਦਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ वਦਤਿ।

ਏਤਸ੍ਸ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਇਦਾਨਿਯੇव ਤਿਪਰਿवਟ੍ਟਦੇਸਨਾवਸਾਨੇ ਤਯਾ ਅਧਿਗਤਸ੍ਸ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ । **ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਪਿਯਤੋ ਉਦਾਸਿਨਤੋ वੇਰਿਤੋਤਿ ਚਤੂਹਿਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਅਨਤ੍ਥਯੋਗੇਹਿ।

ਉਪੇਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹੁਪਯਦਿਟ੍ਠੁਪਯੇਹਿ ਉਪਾਦਿਯਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿवਤ੍ਥੁਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ। **ਉਪਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਨਿवਿਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਕਿਨ੍ਤਿ? **"ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ"**ਤਿ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਿਕਾ ਮੇ ਏਤੇ**ਤਿ ਏਤੇ ਰੂਪवੇਦਨਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਮਯ੍ਹਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਅਨਤ੍ਥਾवਹਤ੍ਤਾਤਿ वਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਞਤ੍वਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਯੋਜੇਤ੍**वਾਤਿ वਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਖਨ੍ਧੇ ਯੋਜੇਤ੍वਾ।

ਯਮਕਸੁਤ੍ਤवਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਨੁਰਾਧਸੁਤ੍ਤवਣ੍ਣਨਾ

੮੬. ਤਸ੍ਸੇव **वਿਹਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਾवਨੇ ਯਸ੍ਮਿਂ वਿਹਾਰੇ ਭਗवਾ वਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸੇव वਿਹਾਰਸ੍ਸ। **ਇਮੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਥੇਰੋ ਠਪਨੀਯਂ ਪਞ੍ਹਂ ਠਪਨੀਯਭਾवੇਨ ਨ ਠਪੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ। ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ...ਪੇ॰... ਏਤਦवੋਚੁਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਾਸਨਸਮਯਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾ"**ਤਿ।

ਗਹਿਤਮੇव **ਹੋਤਿ** ਤਤੋ ਪਗੇव ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਏ**वਨ੍ਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇव ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਨਿਰੋਧ''ਨ੍ਤਿ ਏवਂ। **वਟ੍ਟ**व**ਿ**व**ਟ੍ਟਮੇ**वਾਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ वਸੇਨ वਟ੍ਟਂ, ''ਏवਂ ਪਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ वਿवਟ੍ਟਂ ਕਥਿਤਮੇव।

ਅਨੁਰਾਧਸੁਤ੍ਤवਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. वਕ੍ਕਲਿਸੁਤ੍ਤवਣ੍ਣਨਾ

੮੭. ਨਗਰਮਜ੍ਝੇ ਮਹਾਆਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀਤਿ ਨਗਰਮਜ੍ਝੇਨ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਮਹਨ੍ਤੋ ਆਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਧੋਸੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫਰਿ। **ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਯਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਂ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਪवਤ੍ਤੇਤੁਂ। **ਨਿ**व**ਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ वਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਥੁ ਗੁਣਸਰੀਰਂ ਨਾਮ ਨववਿਧਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਮੂਲਨ੍ਤਿ ਕਤ੍वਾ वੁਤ੍ਤਂ **"ਨ**ववਿ**ਧੋ ਹਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿ, ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਾਯੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮੂਲਕੋ।

ਕਾਲਸਿਲਾਯਂ ਕਤवਿਹਾਰੋ **ਕਾਲ਼ਸਿਲਾ**वਿ**ਹਾਰੋ। ਮਗ੍ਗ**वਿ**ਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗवਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮਾਯ। **ਦੇ**व**ਤਾ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਾवਾਸਦੇवਤਾ। **ਅਲਾਮਕਂ** ਨਾਮ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਅਭਾवਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਥੇਰੋ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ । **ਏਕਂ ਦ੍**वੇ **ਞਾਣਾਨੀ**ਤਿ ਏਕਂ ਦ੍वੇ ਪਚ੍ਚवੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨਿ ਸਭਾवਤੋ ਅवਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਤਾ। ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਪਚ੍ਚवੇਕ੍ਖਣਾਨਿ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗवੁਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏव। **ਏਕਂ ਦ੍**वੇਤਿ वਚਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾवਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ वੁਤ੍ਤਂ।

ਧੂਮਾਯਨਭਾवੋ ਧੂਮਾਕਾਰਤਾ, ਤਥਾ **ਤਿਮਿਰਾਯਨਭਾ**वੋ।

ਵਕ੍ਕਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਸ੍ਸਜਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮. **ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ। **ਨੋ ਚ ਸ੍ਵਾਹਨ੍ਤਿ** ਨੋ ਚ ਸੁ ਅਹਂ। **ਪਰਿਹਾਯਿ** ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ। **ਏਤਨ੍ਤਿ** ਸਮਾਧਿਮਤ੍ਤਸਾਰਂ, ਸੀਲਮਤ੍ਤੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਕਥਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਕਥਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ ਹੋਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਸੁਖਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ''ਏਵਂ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। **ਯਦਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਭਾਗੇਨ। **"ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਸੁਖਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਸੁਖਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤੇ ਸੁਖਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮ।

ਅਸ੍ਸਜਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਖੇਮਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯. **ਅਤ੍ਤਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਜਾਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਮਾਨੇ ਅਧਿਗਤੋ** ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨੇ ਅਧਿਗਤੋ, ਤਥਾ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਪਿ। ਅਨਾਗਾਮੀ ਕਿਰ ਖੇਮਕਤ੍ਥੇਰੋ, ''ਸਕਦਾਗਾਮੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਨ੍ਧਾਵਨਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਚਰਣੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਗਮਨਾਗਮਨੇਨਾ"**ਤਿ। **ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗਮਨਾਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗਮਨੇਨ ਚ ਆਗਮਨੇਨ ਚ। ਤੇਨਾਹ – **"ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਹਿਣ੍ਡੀ"**ਤਿ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਞਤ੍ਵਾ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਖੇਮਕਤ੍ਥੇਰੋ।

ਰੂਪਮੇਵ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੇਵ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। **ਅਧਿਗਤੋ** ਤਣ੍ਹਾਮਾਨੋ।

ਅਣੁਸਹਗਤੋਤਿ ਅਣੁਭਾਵਂ ਗਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੁਖੁਮੋ"**ਤਿ। **ਤਯੋ ਖਾਰਾ ਵਿਯ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** ਚਿਤ੍ਤਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਨਤੋ। **ਸੀਲਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ** ਗੁਣਗਨ੍ਧੇਹਿ।

ਕਥੇਤੁਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਕਥੇਤੁਂ। **ਪਕਾਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ। **ਜਾਨਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ਜਾਨਾਪੇਤੁਂ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਪੇਤੁਂ। **ਵਿਵਟਂ ਕਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਾਹਰਣਂ ਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਂ । **ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ, ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ। **ਉਤ੍ਤਾਨਕਂ ਕਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਨਯਨਿਗਮੇਹਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭੂਤਂ ਕਾਤੁਂ। **ਅਞ੍ਞੇਨ ਨੀਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਾਭਿਨੀਹਾਰੇਨ।

ਖੇਮਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਛਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦. **ਮਕ੍ਖੀ**ਤਿ ਗੁਣਮਕ੍ਖਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਮਕ੍ਖੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਪਲ਼ਾਸੀ**ਤਿ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਲ਼ਾਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਏਤਂ ਅਵੋਚਾ**ਤਿ ''ਓਵਦਤੁ ਮਂ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਅਵੋਚ।

ਥੇਰਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਨਤ੍ਥੇਰਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਞ੍ਚਿ ਉਪਾਰਮ੍ਭਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਏਵਂ ਕਿਰ ਨੇਸਂ ਅਹੋਸੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਦ੍ਦੋਸਮੇਵਸ੍ਸ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਅਨੁਰੂਪਤ੍ਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮਾਤਿ।

ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਭਯਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ। ਅਨਤ੍ਤਨਿ ਸਤਿ ਅਨਤ੍ਤੁਕਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਫੁਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਭਯਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੁਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੁਤਿ, ਨਾਸਕ੍ਖੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਹੋਸੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਵਦਤਿ **"ਅਯਂ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਨ ਹੋਤਿ। **ਤਾਵਤਿਕਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੀ**ਤਿ ''ਮਯ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਾਸੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਕਚ੍ਚਾਨਸਤ੍ਤਂ ਅਦੂਸਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਦ੍ਵਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਲੋਕੋ''ਤਿਆਦਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਾ**। ''ਏਤੇ ਤੇ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿ **ਬੁਦ੍ਧਬਲਦੀਪਨਾ**।

ਛਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਰਾਹੁਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧-੯੨. ਏਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਇਧਾਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਆਨੀਤਾਨਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰੇਹੀਤਿ।

ਰਾਹੁਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਥੇਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪੁਪ੍ਫਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਦੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. ਪਬ੍ਬਤੇਯਜਾਤਿ ਪਬ੍ਬਤਤੋ ਆਗਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਓਹਾਰਿਨੀ**। ਤੇਨਸ੍ਸਾ ਚਣ੍ਡਸੋਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦੂਰਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਦੂਰਙ੍ਗਮਾ**। ਤੇਨਸ੍ਸਾ ਮਹੋਘਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸੋਤੇਤਿ ਵਟ੍ਟਸੋਤੇ। **ਚਤੂਹਿ ਗਾਹੇਹੀ**ਤਿ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਗਾਹੇਹਿ। **ਪਲੁਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਸੋਕਾਦਿਬਜਸਨਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੋਕਾਦਿਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

ਨਦੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪੁਪ੍ਫਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੪. ਵਿਵਦਤੀਤਿ ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੋਤਿ। **ਵਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਯਥਾਸਭਾਵੇਨ ਵਦਨ੍ਤੋ। **ਵਿਵਦਤਿ** ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। **ਲੋਕਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਲੁਜ੍ਜਨਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ। ਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਆਹ **"ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਥਂ ਕਰੋਮੀ**ਤਿ ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾਹਂ ਬਾਲਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਂ ਕਰੋਮਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਯ੍ਹਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਚਾਹ ''ਅਕ੍ਖਾਤੋ ਵੋ ਮਯਾ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿਆਦਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੫)। **"ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਪੁਪ੍ਫਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੫. ਕੇਨਚਿ ਕਾਰਣੇਨ ਯੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ **ਅਯੁਜ੍ਝਾ** ਨਾਮ। **ਨਿਵਤ੍ਤੁਨਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਉਦਕਪ੍ਪਵ◌ਾਹਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਟ੍ਠਾਨੇ।

ਅਨੁਸੋਤਾਗਮਨੇਤਿ ਅਨੁਸੋਤੰ ਆਗਮਨਹੇਤੁ, ‘‘ਅਨੁਸੋਤਾਗਮਨੇਨਾ’’ਤਿ ਵ◌ਾ ਪਾਠੋ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਟ੍ਠਿਤਾਨੰ ਖੁਦ੍ਦਕਮਹਨ੍ਤਾਨੰ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡਾਨੰ ਸੰਸਗ੍ਗੇਨ ਪਕਾਰਤੋ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਵ◌ਾ। **ਆਵਹੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵਹੇਯ੍ਯ। **ਕਾਰਣੇਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਵ◌ੀਮੰਸੇਯ੍ਯ। **“ਸਾਰੋ ਨਾਮ ਕਿੰ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਦਭਾਵ◌ੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “ਵ◌ਿਲੀਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਦ੍ਧੰਸੇਯ੍ਯੇਵ◌ਾ”ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਾਰਤਾਯ ਭਿਜ੍ਜਤੇਵ◌ਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਅਸਾਰਤਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਏਵ◌ੰ ਅਸਾਰਤਾਯਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਏਵ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰੰ ਥਿਰਭਾਵਸਾਰੰ ਧੁਵਸਾਰੰ ਸਾਮੀਨਿਵ◌ਾਸੀਕਾਰਕਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਪਵਤ੍ਤਨਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **“ਰੂਪਮ੍ਪਿ…ਪੇ॰… ਨਿਸ੍ਸਾਰਮੇਵ◌ਾ”**ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੋ। **ਗਹਿਤੋਪਿ** ਉਪਾਯੇਨ **ਤਮਤ੍ਥੰ ਨ ਸਾਧੇਤਿ** ਅਨਰਹਤ੍ਤਾ। **ਅਨੇਕਸਨ੍ਧਿਘਟਿਤੋ** ਤਥਾ ਤਥਾ ਘਟਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ।

ਬਜਾਮਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਤਰਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਸੇਨ। **ਅਵਸ੍ਸਮੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ** ਤਰਙ੍ਗਬ੍ਭਾਹਤੰ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਮ੍ਹਿ ਪਤਿਤੇ। **ਉਦਕਤਲ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠਿੰ। ਅਞ੍ਞਤੋ ਪਤਨ੍ਤੰ **ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁੰ। ਉਦਕਜਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਾਨਕੰ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤੰ ਉਦਕਮਲੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੰਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤਤੋ ਉਦਕੰ ਪੁਟੰ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਟੇ ਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਸਮਞ੍ਞਾ। **ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਤ੍ਥੁੰ। **ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੰ। **ਕਿਲੇਸਜਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧੰ, ਪਟਿਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਵ◌ਾ ਕਿਲੇਸਮਲੰ। **ਫਸ੍ਸਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨ**ਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਸਮੋਧਾਨੰ। **ਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਸਦਿਸਾ** ਮੁਹੁਤ੍ਤਰਮਣੀਯਤਾਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਘਮ੍ਮਕਾਲੇ ਸੂਰਿਯਾਤਪਸਨ੍ਤਾਪਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਰਸ੍ਮਿਜਾਲਨਿਪਾਤੇ ਤਾਦਿਸੇ ਭੂਮਿਪਦੇਸੇ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਸਮੁਗ੍ਗਤਵ◌ਾਤਵ◌ੇਗਸਮੁਦ੍ਧਟਵ◌ਿਰੁਲ਼ਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤੇਸੁ ਅਣੁਪਰਮਾਣੁਤਜ੍ਜਾਰਿਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਭੂਤਸਙ੍ਘਾਤੇਸੁ ਮਰੀਚਿਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਾਰਵ◌ਿਰਹਿਤਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ **“ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨ ਮਰੀਚਿਸਦਿਸਾ”**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਉਦਕਾਕਾਰੇਨ ਖਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਿਵ◌ਿਤੁੰ ਵ◌ਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਨੀਲਾਦਿਅਨੁਭਵਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਨੀਲਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਨੁਭਵਨਤ੍ਥਾਯ। **ਫਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਫਨ੍ਦਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵ◌ਿਯ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਵ◌ਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੇਤਿ** ਅਪ੍ਪਹੀਨਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਇਦੰ ਨੀਲਕ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਞ੍ਞਾਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸਤੋ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੋਤਿ। **ਵ◌ਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭਨੇਨਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਪ੍ਪਕਾਰਵਸੇਨੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਲਮ੍ਭਨੇਨ। ਵ◌ਿਪ੍ਪਕਾਰਵਸੇਨ ਹਿ ਏਤੰ ਲਮ੍ਭਨੰ, ਯਦਿਦੰ ਅਨੁਦਕਮੇਵ ਉਦਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨਗਰਮੇਵ ਨਗਰੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਨਾਟਕਾਦਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਕੁਕ੍ਕੁਕੰ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪਤ੍ਤਵਟ੍ਟੀਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਣ੍ਡਕਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਕੁਕ੍ਕੁਕਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਅਸਞ੍ਜਾਤਘਨਦਣ੍ਡਕ”**ਨ੍ਤਿ। **ਨ ਤਥਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਦਤ੍ਥਾਯ ਉਪਨੀਤੰ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨਾਨਾਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਸਭਾਵ◌ੋ। **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ◌ਾ**ਤਿ ਏਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ। **ਅਪਗਤਪਟਲਪਿਲ਼ਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਗਤਪਟਲਦੋਸਞ੍ਚੇਵ ਅਪਗਤਪਿਲ਼ਕਦੋਸਞ੍ਚ। **ਅਸਾਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਰਸ੍ਸ ਅਸਾਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥੰ। **ਇਤ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕਾਲਾ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਲਹੁਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ”**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਚ ਆਗਮਨਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕਵਸੇਨੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਕਚ੍ਛਰਕ੍ਖਣੇ ਅਨੇਕਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਮਾਯਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਰੂਪੰ **ਮਾਯਾ**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਯੰਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ** ਕਪਾਲਿਟ੍ਠਕਪਾਸਾਣਵ◌ਾਲਿਕਾਦਿੰ। **ਵਞ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਅਸੁਵਣ੍ਣਮੇਵ ਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ, ਅਮੁਤ੍ਤਮੇਵ ਮੁਤ੍ਤਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵਞ੍ਚੇਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਮਰੀਚਿ ਵ◌ਿਯ ਵ◌ਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੇਤਿ ਵਞ੍ਚੇਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੰ ਮਾਯਾ ਵ◌ਿਯ ਵਞ੍ਚੇਤੀਤਿ ਕੋ ਇਮੇਸੰ ਵ◌ਿਸੇਸੋਤਿ? ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਨੇਸੰ ਸਾਧਾਰਣੋ। ਤਥਾਪਿ ਸਞ੍ਞਾ ਅਨੁਦਕੰਯੇਵ ਉਦਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤੀ, ਅਪੁਰਿਸਞ੍ਞੇਵ ਪੁਰਿਸੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤੀ ਵ◌ਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਵ◌ਿਸਯਾ, ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਨ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ

ਅਤੰਸਭਾਵ◌ਂ ਤੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ ਮਾਯਾ ਵ◌ਿਯ ਮਹਾਵ◌ਿਸਯਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਯੰਕਿਞ੍ਚਿਦੇ**ਵ◌ਾ”ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਤਿਵ◌ਿਯ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਭਾਵ◌ੇਨਪਿ ਮਾਯਾਸਦਿਸਨ੍ਤਿ।

ਦੇਸਿਤਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਦੇਸਿਤਾ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡਾਦਿਉਪਮਾਹਿ।

ਭੂਰਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵ◌ੀ, ਸਣ੍ਹਟ੍ਠੇਨ ਵ◌ਿਪੁਲਟ੍ਠੇਨ ਚ ਭੂਰਿਸਦਿਸਪਞ੍ਞਤਾਯ **ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਸਣ੍ਹਪਞ੍ਞੇਨ ਚੇ**ਵ◌ਾ”ਤਿਆਦਿ। **ਕਿਮਿਗਣਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੇਕਗਿਜ੍ਝਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਵ◌ੇਣੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਪਬਨ੍ਧੋ। **ਬਾਲਲਾਪਿਨੀ** ‘‘ਅਹਂ ਮਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਸੇਸਧਾਤੁਯੋ ਗਹੇਤ੍**ਵ◌ਾਵ **ਭਿਜ੍ਜਤਿ** ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੇਕਨਿਰੋਧਤ੍ਤਾ, ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ‘‘ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਵ◌ਿਸੁਂ ਗਹਿਤਂ। ਵ**ਧਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਵਧਸ੍ਸ ਮਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਤੋ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਰਣਂ।

ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੬. ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੬-੯੮. ਸਸ੍ਸਤਂ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਯਾਵ ਕਪ੍ਪਵ◌ੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਸ੍ਸਤਿਯੋ,** ਸਿਨੇਰੁਆਦਯੋ। ਤਾਹਿ **ਸਮਂ** ਸਮਕਾਲਂ। **ਅਨੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। **ਨਯਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ, **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਪਦਂ। ਤਂ ਪਨ ਯੇਨ ਯੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਤਿ, ਤਂ ਤਲਿਙ੍ਗੋਵ ਹੋਤੀਤਿ “**ਅਯਂ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਵ◌ਾ**ਸੋ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। “**ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵ◌ਿਵਰਿਤੁਂ “**ਮਗ੍ਗੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਵ◌ਿ**ਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਨਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ।

ਰਾਜਧਾਨੀਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵ◌ਾਸਨਗਰਂ। **ਸੁਤ੍ਤਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਣ੍ਣਵਟ੍ਟਿਕਾਮਯਂ।

ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਗਦ੍ਦੂਲਬਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੯. **ਯਂ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਂ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ**”ਤਿ। ਸੋ ਚ ਸਮਯੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਪਞ੍ਚਮੇ ਸੂਰਿਯੇ ਉਟ੍ਠਿਤੇ**”ਤਿ ਆਹ। **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਨ ਵਦਾਮਿ** ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਾਰਿਕਾਯ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਵ◌ਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। **ਸੁਨਖੋ ਵ◌ਿਯ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਬਾਲੋ** ਅਸਵਸਭਾਵਤੋ। **ਗਦ੍ਦੂਲੋ ਵ◌ਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿ**ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਕ੍ਕਾਯੋ** ਤਸ੍ਸ ਅਸਵਸਭਾਵਤੋ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਯਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਤ੍ਤਵ◌ੋਹਾਰੋ’’ਤਿ ਤਂ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਭੇਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

ਗਦ੍ਦੂਲਬਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੁਤਿਯਗਦ੍ਦੂਲਬਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦. **ਦਿਟ੍ਠਿਗਦ੍ਦੂਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਦ੍ਦੂਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾਯ **ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ** ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵ◌ਿਵ◌ੇਚੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। **ਚਿਤ੍ਤਸਂਕਿਲੇਸਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਦਸਵ◌ਿਧਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵ◌ੇਨ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਨੇਨ **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ** ਵ◌ੋ**ਦਾਨਤ੍ਤਾ** ਵ◌ੋਦਾਯਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿ**ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ**।

ਵ◌ਿ**ਚਰਣਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਚਰਣਵਸੇਨ ਵ◌ਿਚਰਣਚਿਤ੍ਤਂ। **ਸਙ੍ਖਾਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਵ◌ਂਨਾਮਕਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਾਸਣ੍ਡਿਕਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਛਨ੍ਨਵ◌ੁਤਿਯਾ ਪਾਸਣ੍ਡੇਸੁ ਤਂ ਸਙ੍ਖਾਸਞ੍ਞਿਤਂ ਪਾਸਣ੍ਡਂ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵ◌ਿਚਰਣਕਾ। **ਪਟਕੋਟ੍ਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸਾਪਣਕਂ।

ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਯਥਾਗਤਿਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਾ । **ਤੰ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਪਟਕੋਟ੍ਠਕਚਿਤ੍ਤੰ **ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ, ਏਵੰ ਮੁਖੰ ਲਿਖਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਵੰ ਆਕਾਰਵਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਾਨਿ, ਏਵੰ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਾ, ਏਵੰ ਕਿਰਿਯਾਵਿਭਾਗੰ, ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਾਨੰ ਵਿਭਾਗੰ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਬ੍ਬਤ੍ਤਨਖਿਪਨਪਵਤ੍ਤਨਾਦਿਪਯੋਜਨਵ੍ਹਾਤਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਤਥਾ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਤ੍ਤਾ **ਚਿਤ੍ਤੇਨ** ਮਨਸਾ **ਚਿਨ੍ਤਿਤੰ ਨਾਮ। ਉਪਾਯਪਰਿਯੇਸਨਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ ਏਵੰ ਲਿਖਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਪਾਯਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਿਪਰਿਕਮ੍ਮਵਣ੍ਣਧਾਤੁਸਮ੍ਮਾਯੋਜਨੁਪਾਯਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ। **ਤਤੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਤੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਤਰੰ ਚਿਤ੍ਤਕਾਰੇਨ ਚਿਨ੍ਤਿਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੇ ਅਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਤੋ। **ਕਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ। **ਕਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਸੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵੋ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਜਾਯਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨੀਟੀਕਾਯੰ** ਵਿਭਾਵਿਤੋ। **ਏਵੰ ਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਚਿਤ੍ਤਰੂਪਵਿਸੇਸਾ। **ਯੋਨਿੰ ਉਪਨੇਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਅਣ੍ਡਜਾਦਿਭੇਦੰ ਯੋਨਿਵਿਸੇਸੰ ਪਾਪੇਤਿ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸੋ ਵਿਯ ਫਲਿਕਮਣਿਕੰ। ਨ ਹਿ ਵਿਸੇਸਾ ਹਿਤਵਿਚਿਤ੍ਤਸਾਮਤ੍ਥਿਯਕਮ੍ਮੰ ਯੋਨਿੰ ਉਪਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਯੋਨਿਮੂਲਕੋ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵੋ**ਤਿ ਯੰ ਯੰ ਯੋਨਿੰ ਕਮ੍ਮੰ ਸਤ੍ਤੇ ਉਪਨੇਤਿ, ਤੰਤੰਯੋਨਿਮੂਲਕੋ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੋਨਿਉਪਗਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਦਿਸਚਿਤ੍ਤਾ**ਵ ਸਦਿਸਚਿਤ੍ਤਭਾਵਾ ਏਵ। **ਇਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਨਿਗਮਨੰ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਚਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਵਿਸੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਕਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮੇਤੰ ਚਿਤ੍ਤਤਰਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਸਦ੍ਧਾਦਿਧਮ੍ਮਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। **ਭੂਮਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। ਕਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੰ ਮੂਲੰ ਕਾਰਣੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤਮੂਲਕਾ,** ਤੇਸੰ। **ਲਿਙ੍ਗਨਾਨਤ੍ਤੰ** ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾਦਿਨਾਨਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚੇਵ ਤੰਤੰਸਣ੍ਠਾਨਨਾਨਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤੰ** ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਦਿਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤਵਸੇਨ । **ਵੋਹਾਰਨਾਨਤ੍ਤੰ** ਤਿਸ੍ਸੋਤਿਆਦਿਵੋਹਾਰਨਾਨਤ੍ਤਵਸੇਨ। **ਚਿਤ੍ਤਾਨੰ** ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਨੰ। ਤੰਤੰਵੋਹਾਰਨਾਨਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਪੀਯਤਿ। ਰਙ੍ਗਜਾਤਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਾਦਿਨਾ ਵਤ੍ਥੰ ਰਞ੍ਜਯਤੀਤਿ **ਰਜਕੋ,** ਵਣ੍ਣਕਾਰੋ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਞ੍ਞਿਤਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਤਾ ਨਿਯਤਾ ਏਕਨ੍ਤਿਕਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗ੍ਗਹਣੰ। ''ਅਭਿਰੂਪੰ ਰੂਪੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਦੁਤਿਯਗਦ੍ਦੂਲਬਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਵਾਸਿਜਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧. **ਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹਿਤਸ੍ਸ। **ਅਸਾਧਿਕਾ** ''ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੰ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਇਤਰਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਉਪਮਾ। **ਸਾਧਿਕਾ** ਭਾਵਨਾਯੋਗਸ੍ਸ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਿਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਮ੍ਭਾਵਨੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇਪਿ ਅਪਿਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਥੇ ਅਨਿਯਮਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ "**ਅਟ੍ਠ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਊਨਾਧਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਊਨਾਨਿਪਿ ਅਧਿਕਾਨਿਪਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕੰਸੋ ਪਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ "**ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਦਸ ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਵਚਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਾਦਨਖਸਿਖਾਹਿ ਅਕੋਪਨਵਸੇਨ **ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਿਤਾਨਿ। ਉਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਣ੍ਹਉਤੁੰ ਕਾਯੁਸ੍ਮਾਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਸ੍ਮੀਕਤਾਨੀ**"ਤਿ। **ਭਾਵਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਟਵਾਸਨਾਯ ਵਾਸਿਤਾਨਿ। ਸਮ੍ਮਾਅਧਿਸਯਨਾਦਿਤਿਵਿਧਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇਨ ਇਮੰ ਅਪ੍ਪਮਾਦੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁੰ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ "**ਤੇ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਣ੍ਡਾਨਿ। **ਪਰਿਣਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕੰ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਯੋਗ੍ਗਤੰ।

ਤਨ੍ਤਿ ਉਪਮਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ। **ਅਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥੇਨ। **ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ** ਸਮ੍ਮਾ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਾਦਿਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਞਾਣਸ੍ਸ ਹਿ ਸਭਾਵਤੋ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕਤੋ ਚ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵੋ, ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਸੂਰਭਾਵੋ, ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਭਾਵੋ , ਵੀਰਿਯਵਸੇਨ ਪਰਿਣਾਮਭਾਵੋ। **ਪਰਿਣਾਮਕਾਲੋ**ਤਿ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੋ। **ਵਡ੍ਢਿਤਕਾਲੋ**ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੋ। ਅਨੁਲੋਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਗਹਿਤਗਬ੍ਭਾ ਨਾਮ ਤਦਾ ਮਗ੍ਗਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤਜ੍ਜਾਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ। **ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸਂ ਪਹਰਤਿ** ਭਿਨ੍ਦਾਪੇਤਿ।

ਓਲਮ੍ਬਕਸਙ੍ਖਾਤਨ੍ਤਿ ਓਲਮ੍ਬਕਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ। **ਪਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। **ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਾਰੂਨਂ ਹੇਯ੍ਯਾਦਿਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ। **ਦਾਰੂਨਂ ਗਣ੍ਡਂ ਹਰਤੀਤਿ ਪਲਗਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਲੇਨ ਗਣ੍ਡਹਾਰੋ "**ਪਲਗਣ੍ਡੋ**"ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਗਹਣਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇ। ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਖੇਪੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨੀਤਿ **ਸਙ੍ਖੇਪੋ,** ਤੇਨ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਆਸਵਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਇਧ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਸਂਸੋ**"ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਹੇਮਨ੍ਤਿਕੇਨ** ਕਰਣਭੂਤੇਨ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤਂ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਹੇਮਨ੍ਤਿਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਫਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੂਤਿਕਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਸਾਸਨਂ ਸਭਾਵਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਤੋ। **ਨਾਵਾ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ** ਮਹੋਘੁਤ੍ਤਰਣਤੋ। **ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਅਪਰਿਪੂਰਣਂ ਵਿਯ। **ਖਜ੍ਜਮਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਦਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਉਦਕੇਨ ਖੇਪਿਯਮਾਨਾਨਂ ਬਨ੍ਧਨਾਨਂ। **ਤਨੁਭਾਵੋ**ਤਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇਹਿ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਹਿ। **ਓਕ੍ਖਾਯਮਾਨੇ ਪਕ੍ਖਾਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਕ੍ਖਾਯਮਾਨੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਕ੍ਖਾਯਮਾਨੇ। **ਦੁਬ੍ਬਲਤਾ ਦੀਪਿਤਾ** ''ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪੂਤਿਕਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਵਾਸਿਜਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨. ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾ**। ਤੇਨਾਹ – "**ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਮਰਾਗਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਨ੍ਤਾਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਤਨੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ। **ਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਭੇਦਾ ਕਿਲੇਸਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤੇਨ ਞਾਣੇਨ।

ਲਾਯਨਨ੍ਤਿ ਲਾਯਨਂ ਵਿਯ ਨਯਨਂ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਛੋਟਨਂ ਵਿਯ ਚ **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਞਾਣਂ। ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੇਨ, **ਉਪਮਾ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਬ੍ਬਜਲਾਯਕੋ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। ਲਾਯਨਾਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਕਤਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਪਰਿਤੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਇਮਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖੇਨ ਕਾਲਸ੍ਸ ਵੀਤਿਨਾਮਨਾ।

ਕੂਟਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਰਿਮਨ੍ਤੇਨ ਕੂਟਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਕੂਟਂ ਪਵਿਸਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਕੂਟਚ੍ਛਿਦ੍ਦਂ ਅਗ੍ਗੇਨ ਪਵਿਸਨਵਸੇਨ। **ਸਮੋਸਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਛਿਦ੍ਦੇ ਅਨੁਪਵਿਸਨਵਸੇਨ ਚ ਆਹਚ੍ਚ ਅਵਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚ ਸਮੋਸਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਕੂਟਂ ਵਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ** ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਵਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਮੂਲਭਾਵਤੋ। **ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਵਿਯ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ। **ਕੂਟਂ ਅਗ੍ਗਂ** ਸਬ੍ਬਗੋਪਾਨਸੀਨਂ ਤਥਾਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਧਾਨਕਾਰਣਤ੍ਤਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਅਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਮੁਖੇਨ ਅਧਿਗਤਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤੀਤਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਮਰਾਗਂ

ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੩੫੭, ੩੬੦) ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸਵ੍ਵਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਵ੍ਵਾਪਿ ਉਦ੍ਧਟਾ। **ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਉਪਮਾਸੂ**ਤਿ ਮੂਲਸਨ੍ਤਾਨਉਪਮਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਮਾਸੁ। **ਪੁਰਿਮਾਹੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਕਪਬ੍ਬਜਲਾਯਨਅਮ੍ਬਪਿਣ੍ਡਿਉਪਮਾਹਿ **ਅਨਿਚ੍ਚਸਵ੍ਵਾਯ ਕਿਚ੍ਚਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ਮੂਲਸਨ੍ਤਾਨਕਪਦਾਲਨਪਬ੍ਬਜਲਾਯਨਵਣ੍ਟਚ੍ਛੇਦਨਪਦੇਸੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਸਵ੍ਵਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਚ੍ਛੇਦਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਛਿਮਾਹਿ ਬਲਂ** ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ।

ਅਨਿਚ੍ਚਸਵ੍ਵਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਪ੍ਫਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੧੧. ਅਨ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਏਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਤੋ**, ਭਾਗੋਤਿ ਆਹ "**ਅਨ੍ਤਾਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ**"ਤਿ। ''ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਨਿਰੋਧਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾਨੁਲੋਮਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ।

ਅਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੩. ਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੪-੧੦੫. **ਦੁਤਿਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪੀਤਿ।

ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਪਞ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੬. **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ। ਤਾਸੁ **ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ** ਯਾਵਦੇਵ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥਾ। **ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ ਚ** ਯਾਵਦੇਵ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥਾਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਕਿਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਤਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੇ**"ਤਿ, ਪਹਾਤਬ੍ਬੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ, ਦੋਸਕ੍ਖਯੋ, ਮੋਹਕ੍ਖਯੋ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ**ਨ੍ਤਿ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਉਪਾਯਂ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੧੦. ਸਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੭-੧੧੨. ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਂ ਸਮੁਦਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ।

ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਥਿਤਂ ਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ।

ਸਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨੁਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੩-੧੧੪. ਯਾਵਤਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ। **ਇਮਾਯ...ਪੇ॰... ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਸਭਾਵਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਮ੍ਮੋਹੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ** ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੇਨ ਉਪਗਤੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਾ ਉਪੇਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਦੁਤਿਯੇਪੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਸੁਤ੍ਤੇ। ''ਵਿਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ''ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫. ਪਠਮੇਨ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਕਥਿਤੋ ''ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਦੁਤਿਯੇਨ ਸੇਖਭੂਮਿ** ਕਥਿਤਾ ''ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, **ਤਤਿਯੇਨ ਅਸੇਖਭੂਮਿ** ਕਥਿਤਾ ''ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ** ਭਗਵਤਾ। **ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਭਾਵਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਂਸੇਤ੍ਵਾ। **ਦ੍ਵੇ ਭੂਮਿਯੋ**ਤਿ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯੋ।

ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੁਤਿਯਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੬. ਤੀਣਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੀਤਿ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਂ ਤੀਣਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ।

ਦੁਤਿਯਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੯. ਬਨ੍ਧਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੭-੧੨੧. ਤੀਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਟ੍ਟਂ ਓਰਿਮਤੀਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਥਾਯਂ ਇਤਰਾ ਪਜਾ, ਤੀਰਮੇਵਾਨੁਧਾਵਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੮੫)। **ਪਾਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪਾਰਿਮਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ **ਕਿਲੇਸਬਨ੍ਧਨੇਨ ਬਦ੍ਧੋ,** ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰੂਪਾਦਿਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਤੀਰਦਸ੍ਸੀ ਪਾਰਦਸ੍ਸੀ, ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਥਿਕਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ।

ਛਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ।

ਬਨ੍ਧਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸੀਲਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੨. **ਆਬਾਧਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਰੁਜਨਟ੍ਠੇਨ। **ਅਨ੍ਤੋਦੋਸਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਏਵ ਦੁਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਕੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ। **ਖਣਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵੇਨ। ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ''ਅਘ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਹਨਨਤੋ। **ਵਿਸਭਾਗਂ ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਧਾਤਾਦੀਨਂ ਵਿਸਭਾਗਭੂਤਮਹਾਭੂਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਆਬਾਧਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ। **ਅਸਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤੋ। **ਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ। **ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ। **ਅਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਾਵੇਨ। **ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪਰਤੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਦ੍ਵੀਹਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਸੀਲਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਸੁਤਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੩. **ਤਥਾ ਏਕਾਦਸਮੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਏਕਾਦਸਮੇ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਧਾਰਣਪਰਿਚਯਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੁਤਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਤੋ **"ਸੁਤਾ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੁਤਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨-੧੩. ਕਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੪-੧੨੫. **ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸਦਿਸਾਨੀ**ਤਿ **ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੩ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਸੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨਿ।

ਕਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਗ੍ਗੋ

੧-੧੦. ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੬-੧੩੫. **ਇਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਗ੍ਗੇ। **ਚਤੁਸਚ੍ਚਮੇਵ ਕਥਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਕੁਕ੍ਕੁਲਵਗ੍ਗੋ

੧-੧੪. ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੬-੧੪੯. ਅਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਛਾਰਿਕਰਾਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕੁਲ਼ਵਿਕੁਲਤੋ ਅਕ੍ਕਮਨ੍ਤੁਂ ਯਾਵ ਕੇਸਗ੍ਗਂ ਅਨੁਦਹਤਾਯ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਕੁਲ਼ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਂ , ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿ ਪਨ ਤਤੋਪਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਅਨੁਦਹਨਤੋ ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਂ। ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਨਿ।

ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੫. ਦਿਟ੍ਠਿਵਗ੍ਗੋ

੧-੯. ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੦-੧੫੮. **ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਭਿਨਿਵੇਸ-ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਅਜ੍ਝੋਸਾਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ** ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। **ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ** ''ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਆਗਤਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ । **ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਜ੍ਝੋਸਾਨਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨੇਵ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦.ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੯. **ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ**ਤਿ ਜੀਵਮਾਨਕਾਲੇ। **ਪਹਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਿਰ ਭਗਵਤਿ ਪੇਮਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਸ੍ਸਾਮਿ। **ਗਨ੍ਥਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਸਪਲਿਬੋਧੋ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਬੋਧਨੋ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਜਾਤੋ** ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਵੇਧਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਤਦਾ ਵਿਸੇਸਾਵਹਭਾਵਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ।

ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦਿਟ੍ਠਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਉਪਰਿਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਖਨ੍ਧਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਰਾਧਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੦. ਮਾਰਸਦ੍ਦੋਯੰ ਭਾਵਸਾਧਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਮਾਰੋ** ਵਾ **ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਮਰਣੰ** ਵਾ **ਭਵੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਮਾਰੇਤਾ**ਤਿ ਮਰਿਤਬ੍ਬੋ ਮਾਰੰ ਮਰਣੰ ਏਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਮਾਰੇਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦਾਨਿਬ੍ਬਾਨਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਰਹਤੋ ਅਰਹਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਯਾਵਦੇਵ ਅਨੁਪਾਦਾਨਿਬ੍ਬਾਨਟ੍ਠਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਾਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਤਤੋ ਓਰਮੇਵ ਇਦੰ ਮਗ੍ਗੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ।

ਮਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੧੦. ਸਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੧-੧੬੯. **ਲਗ੍ਗਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਲਗ੍ਗਨਸ੍ਸ ਬਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤੋ, ਖੀਣਾਸਵਾ ਕਥੰ ਸਤ੍ਤਾਤਿ? ਸਤ੍ਤਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕੀਲ਼ਾਵਿਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਲ਼ਾਯ ਅਪਨਯਨੰ ਓਰਮਣੰ। ਯਨ੍ਤਰਜ੍ਜੁ ਵਿਯ ਭਵਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਯਨਤੋ **ਭਵਰਜ੍ਜੂ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਸਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧-੧੨. ਮਾਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੦-੧੮੧. **ਰੂਪਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਮਰਣੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਰੂਪਾਦੀਨੰਯੇਵ ਵਿਭਵੋ ਮਰਣਸਮਞ੍ਞਾਤਿ। **ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ** ਵਿਨਾਸਭਾਵੋ।

ਮਾਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਆਯਾਚਨਵਗ੍ਗਾਦਿ

੧-੧੧. ਮਾਰਾਦਿਸੁਤ੍ਤਏਕਾਦਸਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੨-੨੦੫. **ਸੁਖੁਮੰ ਕਾਰਣੰ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ**, ਤੇਨੇਸ ਥੇਰੋ ਪਟਿਭਾਨੇਯ੍ਯਕਾਨੰ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤੋ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ**, ਨ ਪਟਿਵੇਧਾਵਹਭਾਵੇਨ।

ਮਾਰਾਦਿਸੁਤ੍ਤੁਏਕਾਦਸਕਵ॒ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਯਾਚਨਵ॒ਗ੍ਗਾਦਿਵ॒ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਰਾਧਸਂਯੁਤ੍ਤਵ॒ਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗੋ

੧. ਵਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੬. ਨ ਏਤੇ ਵਾਤਾਤਿ ਯੇ ਇਮੇ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਦਿਭਞ੍ਜਨਕਰਾ, ਏਤੇ ਸਤ੍ਤਕਾਯਤ੍ਥਾ ਵਾਤਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ ਸਸ੍ਸਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਾਤੋ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਸੁ ਕਾਯੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਕਾਯਮਾਹ। ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਦਿਭਞ੍ਜਨਕੋ **ਏਸੋ ਵਾਤਲੇਸੋ ਨਾਮ,** ਵਾਤਸਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਸਿਕਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਪਬ੍ਬਤਕੂਟਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂਵਾਪਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਵਾਯੁ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਤਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਠਿਤੋ ‘‘ਮਾ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਪਰੋ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਨ ਵਾਤਾ ਵਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਬਾਧਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਨਦਿਯੋ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਉਦਕਂ ਪਨਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਂ ਕਾਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਗਬ੍ਭੋ ਪਨ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ** ਕੂਟਟ੍ਠਾਦਿਭਾਵੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਨੇਵ ਤੇ ਉਦੇਨ੍ਤਿ** ਯਥਾ ਵਾਤਾ, ਏਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨਤੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਨ ਤਥਾ ਮਤਿਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੪. ਏਤਂਮਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੭-੨੦੯. ਦਿਟ੍ਠਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤੋ। **ਸੁਤਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ** ਸੋਤੇਨ ਸੋਤਬ੍ਬਤੋ। **ਮੁਤਂ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿ** ਤਿਵਿਧਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗਾਹੀਹਿ ਘਾਨਾਦੀਹਿ ਪਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ। **ਅਵਸੇਸਾਨਿ** ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ **ਸਤ੍ਤਾਯਤਨਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਨਾਮ** ਕੇਵਲਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਗਵੇਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਯੇਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਂ। **ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ। ‘‘ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦਦ੍ਵਯੇ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਿਤਪਦਾਨਿ, ਤਤੋ ਮਨਸਾ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਞ੍ਚ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ ਨਾਮ** ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਭਾਵਤੋ। **ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਨਾਮ** ਕੇਵਲਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੁਵਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸਙ੍ਕਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਥ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾਦਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਮਨਸਾ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਨਾਮ ਨ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ।

ਏਤਂਮਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਨਤ੍ਥਿਦਿਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੦. ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸੀਸੇਨ ਦਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਫਲਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**”ਤਿ, ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁਂ ਕਥਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ “**ਯਿਟ੍ਠਂ ਹੁਤ**”ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਮਹਾਯਾਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਂ ਮਹਾਦਾਨਂ। **ਪਹੇਣਕਸਕ੍ਕਾਰੋ**ਤਿ ਪਾਹੁਨਕਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰੋ। **ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਿਸਂਸਫਲਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਞ੍ਚ। **ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਸਦਿਸਫਲਂ। **ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਪਰਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ – “**ਸਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਭਵੇ ਯੋਨਿਆਦੀਸੁ ਚ ਠਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸਵਸੇਨ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਫਲਾਭਾਵਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਫਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਵਸੇਨ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ, ਨਾਪਿ ਤੇਸੁ ਇਦਾਨਿ ਕਰਿਯਮਾਨਸਕ੍ਕਾਰਾਸਕ੍ਕਾਰਾਨਂ

ਅਭਾਵਵਸੇਨ ਤੇਸੰ ਲੋਕਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਇਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਨਾਮ ਕੇਵਲੋ, ਨ ਭਵਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਆਗਮਨਪੁਬ੍ਬਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਸਵ੍ਵਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਆਹੋਪੁਰਿਸਿਕਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਾਦਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨਤੋਤਿ ਆਹ "**ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ**। ਯਥਾ ਪਨ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਭਾਜਨੰ ਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯੰ, ਏਵਮਯੰ ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੋ**"ਤਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵੀਧਾਤੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ। **ਬਾਹਿਰੰ ਪਥਵੀਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਮਹਾਪਥਵਿੰ। **ਅਨੁਯਾਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਭਾਵੇਨ ਯਾਤਿ ਉਪੇਤਿ। **ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬਾਹਿਰਪਥਵੀਕਾਯਤੋ ਤਦੇਕਦੇਸਭੂਤਾ ਪਥਵੀ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਾ ਇਦਾਨਿ ਘਟਾਦਿਪਥਵੀ ਵਿਯ ਤਮੇਵ ਬਾਹਿਰਪਥਵੀਕਾਯੰ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਤੰ ਏਕੀਭਾਵਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਪਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਗਹਿਤਆਪੋ ਵਿਯ ਵਸ੍ਸੋਦਕਭਾਵੇਨ ਪੁਨਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ, ਸੂਰਿਯਰੰਸਿਤੋ ਗਹਿਤਇਨ੍ਧਗ੍ਗਿਸਙ੍ਖਾਤਤੇਜੋ ਵਿਯ ਪੁਨਪਿ ਸੂਰਿਯਰੰਸਿੰ, ਮਹਾਵਾਯੁਖਨ੍ਧਤੋ ਨਿਗ੍ਗਤਮਹਾਵਾਯੋ ਵਿਯ ਤਮੇਵ ਵਾਯੁਖਨ੍ਧੰ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੰ ਭਿਨ੍ਦਤਿ। ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਪਚ੍ਛਿਸਦਿਸਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਦਸ੍ਸਨੰ। **ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਕਾਸੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਤੇਸੰ ਵਿਸਯਭਾਵਾ ਵਿਸਯਾਪੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਵਿਸਯਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹਿ ਵਿਸਯਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਗੁਣਾਗੁਣਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਗੁਣਦੋਸਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। **ਸਰੀਰਮੇਵ ਪਦਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ** ਸਰੀਰੇਨ ਤੰਤੰਕਿਰਿਯਾਯ ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਦਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦਤ੍ਤੂ, ਮੂਲ਼੍ਹਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਤੇਹਿ **ਦਤ੍ਤੂਹਿ ਬਾਲਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ**।

ਨਤ੍ਥਿਦਿਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਕਰੋਤੋਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੧. ਸਹਤ੍ਥਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਥਾਵਰਾਦਯੋਪਿ ਇਧ ਸਹਤ੍ਥਕਰਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। **ਹਤ੍ਥਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਕਣ੍ਣਨਾਸਾਦੀਨਿ। ਪਚਨੰ ਦਹਨੰ ਵਿਬਾਧਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦਣ੍ਡੇਨ ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯੰ** ''ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਧ ਪਨ **ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯੰ** ਵਿਯ ਤਜ੍ਜਨੰ ਪਰਿਭਾਸਨੰ ਦਣ੍ਡੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਦਣ੍ਡੇਨ ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਸ੍ਸ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੋਕੰ ਸਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸੋਕਕਾਰਣੰ ਸਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੋਕੰ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਰੇਹਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਕਰੇਹਿ। **ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਬਾਧਨਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਨ੍ਦਤੋ। **ਅਤਿਪਾਤਯਤੋ**ਤਿ ਪਦੰ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਹਨਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਹਨਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪੀ**"ਤਿ। **ਕਾਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਾਪਨਵਸੇਨ।

ਘਰਸ੍ਸ ਭਿਤ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਸਨ੍ਧਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਵ **ਘਰਸਨ੍ਧਿ**। ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਲੋਪੋ **ਨਿਲ੍ਲੋਪੋ**। ਏਕਾਗਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਲੋਪੋ **ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ**। ਪਰਿਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਨ੍ਥੇ ਹਨਨੰ **ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਪਾਪੰ ਨ ਕਰੀਯਤਿ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਪੰ**। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਥੰ ਸਤ੍ਤਾ ਪਾਪੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕਰੋਮਾਤਿ ਏਵੰਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਏਵੰ ਕਿਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿੰਸਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਫੁਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤ੍ਤਾ, ਸਰੀਰੰ ਪਨ ਅਚੇਤਨੰ ਕਟ੍ਠਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਮੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਕੋਪਿਤੇਪਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਨ੍ਤਿ। **ਖੁਰਨੇਮਿਨਾ**ਤਿ ਨਿਸਿਤਖੁਰਮਯਨੇਮਿਨਾ, ਖੁਰਸਦਿਸਨੇਮਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਗਙ੍ਗਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋ, ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਦਕ੍ਖਿਣਞ੍ਚੇਪੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦਕ੍ਖਿਣਤੀਰੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਮਹਾਯਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਵਿਜਿਤਯਞ੍ਞਸਦਿਸੰ ਮਹਾਯਾਗੰ। **ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ

ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨ ਚ। ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਦਮਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਵਾਚਕੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਭੂਤੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮੇਨਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸੀਲਸਂਯਮੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰੇਨ। **ਸਚ੍ਚਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਵਾਚਾਯ। ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਸੁਂ ਵਚਨਂ ਲੋਕੇ ਗਰੁਤਰਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਮਤਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਗਰੁ, ਏਵਂ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਚ੍ਚਵਾਚਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਏਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤੀਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੨੫)। **ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਫਲਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਥਾ**ਤਿ ''ਕਰੋਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਕਿਰਿਯਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ**।

ਕਰੋਤੋਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਹੇਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੨. **ਉਭਯੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਧਵਚਨੇਨ। **ਸਂਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਕਿਲਿਸਨਸ੍ਸ ਮਲੀਨਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵੋਦਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। **ਨਤ੍ਥਿ ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਵਹਂ ਬਲਂ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ, ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਮ੍ਪਿ ਚਾਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੇਵ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵੇਵਚਨਾਨੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਟ੍ਠੇਨ **ਬਲਂ,** ਸੂਰਵੀਰਭਾਵਾਵਹਟ੍ਠੇਨ **ਵੀਰਿਯਂ,** ਤਮੇਵ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਭਾਵਤੋ ਪੋਰਿਸਂ ਧੁਰਂ ਵਹਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਪੁਰਿਸਥਾਮੋ,** ਪਰਂ ਪਰਂ ਠਾਨਂ ਅਕ੍ਕਮਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਤ੍ਤਵਯੋਗਤੋ, ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਵਾ ਸਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਤ੍ਤਾ,** ਪਾਣਨਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸਨਪਸ੍ਸਾਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਪਾਣਾ,** ਤੇ ਪਨ ਸੋ ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਣ੍ਡਕੋਸਾਦੀਸੁ ਭਵਨਤੋ **ਭੂਤਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਣ੍ਡ...ਪੇ॰... ਵਦਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਜੀਵਨਤੋ ਪਾਣਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਵਡ੍ਢਨਤੋ **ਜੀਵਾ**ਤਿ ਸਾਲਿਯਵਾਦਿਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੁਦ੍ਧੀਸੁ ਵਸੋਤਿ **ਅਵਸਾ**। ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਬਲਂ ਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਅਬਲਾ ਅਵੀਰਿਯਾ। ਨਿਯਤਤਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਵੁਤਾਭੇਜ੍ਜਮਣਿਨੋ ਵਿਯ ਨਿਯਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਗਤਿਜਾਤਿਬਨ੍ਧਾਪਵਗ੍ਗਵਸੇਨ ਨਿਯਮੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਜਾਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਗਤੀਸੁ ਉਪਗਮਨਂ। ਸਮਵਾਯੇਨ ਸਮਾਗਮੋ **ਸਙ੍ਗਤਿ। ਸਭਾਵੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਕਣ੍ਟਕਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤਾ, ਕਪਿਤ੍ਥਫਲਾਨਂ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤਾ , ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਕਾਰਤਾ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਨਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਰਿਣਾਮੋ, ਅਯਂ ਸਭਾਵੋ ਏਵ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮੋ ਏਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਛਲ੍ਭਿਜਾਤਿਯੋ ਪਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੀਯਨ੍ਤਿ। **ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਭੂਮਿਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਨ੍ਤੋ **"ਅਞ੍ਞਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭੂਮਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਆਹ।

ਹੇਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮-੧੦. ਮਹਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੩-੨੧੫. **ਅਕਤਾ**ਤਿ ਸਮੇਨ ਵਾ ਵਿਸਮੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਹੇਤੁਨਾ ਨ ਕਤਾ ਏਵ। ਕੇਨਚਿ ਕਤਂ ਕਰਣਂ ਵਿਧਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਕਤਵਿਧਾਨਾ**। ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨੇਸਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਇਦ੍ਧਿਮਤੋ ਦੇਵਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ। **ਅਨਿਮ੍ਮਿਤਾ**ਤਿ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਿਮ੍ਮਾਪਕਾ। **ਅਜਨਕਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਥਵੀਕਾਯਾਦੀਨਂ ਰੂਪਾਦਿਜਨਕਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਹਿ ਪਥਵੀਕਾਯਾਦੀਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟਂ ਕੇਨਚਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਚ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ, ਏਵਮੇਤੇਪੀਤਿ ਆਹ

"**ਕੂਟਟ੍ਠਾ**"ਤਿ। ਯਮਿਦੰ ''ਬੀਜਾਦਿਤੋ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦਿ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਨਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਠਿਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਭਾਵੇਨ ਠਿਤਾ। **ਨ ਚਲਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਕਾਰੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਵਿਕਾਰਾਭਾਵੇਨ ਹਿ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਕਾਯਾਨੰ ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤਤਾ। ਅਨਿਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਤਿਯਾ ਅਵਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚ ਨੇ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਨ ਬਜਾਬਾਧੇਨ੍ਤਿ**। ਸਤਿ ਹਿ ਵਿਕਾਰੰ ਆਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਬਜਾਬਾਧਕਤਾਪਿ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਕਤਾਤਿ ਤਦਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ "**ਨਾਲ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਥਵੀ ਏਵ ਕਾਯੇਕਦੇਸਤ੍ਤਾ **ਪਥਵਿਕਾਯੋ**। ਜੀਵਸਤ੍ਤਮਾਨੰ ਕਾਯਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾ, ਨ ਘਾਟੇਤਬ੍ਬਤਾ ਚਾਤਿ ਨੇਵ ਕੋਚਿ ਹਨ੍ਤਾ ਘਾਤੇਤਾ ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਨ੍ਤ੍ਵੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਕੋਚਿ ਹਨ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਥੰ ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਹਾਰੋਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾ ਮੁਗ੍ਗਰਾਸਿਆਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕੇਵਲੰ ਸਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ,** ਨ ਘਾਤਨਾਦਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਕਾਯਾਨੰ ਅਵਿਕੋਪਨੀਯਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਮੁਖਯੋਨੀਨਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦੀਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਸੀਹਬਜਗ੍ਘਾਦਿਵਸੇਨ ਪਧਾਨਯੋਨੀਨੰ। **ਸਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ** ਛਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ''ਪਞ੍ਚ ਚ ਕਮ੍ਮੁਨੋ ਸਤਾਨੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੰ "**ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਸਤਾਨਿ ਚਾ**"ਤਿ । **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਕੇਵਲੰ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕਦਿਟ੍ਠਿੰ ਦੀਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਤਕ੍ਕਿਕਾ ਨਿਰਙ੍ਕੁਸਤਾਯ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਸ੍ਸ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਸਾਰਤੋ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਤਥੇਵ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਤਕ੍ਕਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਤ੍ਥੂਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ। ਤੇ ਹਿ ''ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾ, ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ 'ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਭਾਵਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਉਪਡ੍ਢਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ "**ਦ੍ਵਟ੍ਠਿਪਟਿਪਦਾ**"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਮਹਾਕਪ੍ਪੇ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯਿਸਞ੍ਞਿਤੇ **ਏਕਸ੍ਮਿੰ** ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜ**ਕਪ੍ਪੇ**।

ਉਰਬ੍ਭੇ ਹਨਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਰਬ੍ਭਿਕਾ**। ਏਵੰ **ਸੂਕਰਿਕਾਦਯੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਲੁਦ੍ਦਾਤਿ** ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਾਗਵਿਕਨੇਸਾਦਾਦਯੋ, ਤੇ ਪਾਪਕਮ੍ਮਪਸੁਤਤਾਯ **ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਤੇ ਕਿਰ** ''ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕਣ੍ਟਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪਣੀਤਪਣੀਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ। ਞਾਯਲਦ੍ਧੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਆਜੀਵਕਸਮਯਸ੍ਸ ਵਿਲੋਮਗਾਹਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕਣ੍ਟਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਰੇ। **ਏਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ,** ਯੇ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਕਣ੍ਟਕੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਣ੍ਟਕਵੁਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਠਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨਨਹਾਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾਦਿਵਤਸਮਾਯੋਗੇਨ **ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ। ਅਚੇਲਕਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕੇ ਵਦਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਆਜੀਵਕਸਮਯੇ ਆਜੀਵਕਲਦ੍ਧਿਯਾ ਦਲ਼੍ਹਗਾਹਿਤਾਯ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿਪਿ ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ। ਨਨ੍ਦਾਦਯੋ ਕਿਰ ਤਥਾਰੂਪੰ ਆਜੀਵਕਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਉਕ੍ਕੰਸੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕੇਹਿ ਚ ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਰਮਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਤੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ।

ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਯੋਤਿ ਪਧਾਨਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਇਤ੍ਥੀਨਮ੍ਪੇਤਾ ਭੂਮਿਯੋ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਵ। **ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ ਪਨ੍ਨਕੋ**ਤਿਆਦਿ ਤੇਸੰ ਪਾਲ਼ਿ ਏਵ। ਤਤ੍ਥ **ਪਨ੍ਨਕੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਵਿਚਰਣਕੋ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ। **ਜਿਨੋ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣੋ ਜਰਾਵਸੇਨ ਹੀਨਧਾਤੁਕੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਸੋ ਕਿਰ ਤਥਾਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਕਥੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾ**"ਤਿ। ਨਿਟ੍ਠਹਨਾਦਿਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇ ਕੇਨਚਿ ਕਤੇਪਿ ਖਮਨਵਸੇਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਦਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਲਾਭਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੪) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਅਲਾਭਹੇਤੁਸਮਾਯੋਗੇਨ ਅਲਾਭਿੰ। ਤਤੋ ਏਵ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲਜਪਰੇਤਤਾਯ ਸਯਨਪਰਾਯਣੰ **ਸਮਣੰ ਪਨ੍ਨਭੂਮੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ**।

ਆਜੀਵਵ◌ੁੱਤਿਸਤਾਨੀਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਜੀਵਭੂਤਾਨਿ ਜੀਵ◌ਿਕਾਵ◌ੁੱਤਿਸਤਾਨਿ। **ਪਸੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਏਲ਼ਕਜਾਤਿ ਗਹਿਤਾ, **ਮਿਗ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਰੁਰੁਗਵਯਾਦਿਸਬ੍ਬਮਿਗਜਾਤਿ। **ਬਹੂ ਦੇਵ**◌ਾਤਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਭੇਦਵਸੇਨ ਬਹੂ ਦੇਵ◌ਾ। ਤਤ੍ਥ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਨ੍ਤਰਭੇਦਾ **ਮਹਾਸਮਯਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੧ ਆਦਯੋ) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਦੀਪਦੇਸਕੁਲਵ◌ਸਾਜੀਵ◌ਾਦਿਵ◌ਿਭਾਗੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਭੇਦਾ। ਪਿਸਾਚਾ ਏਵ **ਪੇਸਾਚਾ,** ਤੇ ਮਹਨ੍ਤਮਹਨ੍ਤਾ ਅਜਗਰਪੇਤਾਦਯੋ। ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹਮਨ੍ਤਾਕਿਨਿਯੋ ਕੁਲ਼ੀਰਮੁਚਲਿਨ੍ਦਨਾਮੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਵ◌ੁਟਾਤਿ ਸਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਕਾ। **ਪਣ੍ਡਿਤੋਪਿ…ਪੇ॰… ਉਦ੍ਧਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ**। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਸਰਣਕਾਲਸ੍ਸ ਨਿਯਤਭਾਵਤੋ।

ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਂ ਸਂਸਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੀਲਾਦਿਨਾ **ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ ਨਾਮ** ਸੀਘਂਯੇਵ ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਂ** ਕਮ੍ਮਂ **ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ** ਪਤ੍ਵ◌ਾ ਪਤ੍ਵ◌ਾ ਕਾਲੇ ਪਰਿਪਕ੍ਕਭਾਵ◌ਾਪਾਦਨੇਨ **ਬਜਨ੍ਤੀ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਸੁਤ੍ਤਗੁਲ਼ੇ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਯਂ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਮਾਨਮੇਵ ਪਲੇਤੀ**ਤਿ ਉਪਮਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਸਾਰੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਖੀਯਤੇਵ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਤ੍ਤਾ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਮਾਨਮੇਵ** ਸੁਤ੍ਤਗੁਲ਼ਂ **ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਞ੍ਹ ਖੋ ਸੁਤ੍ਤਪਮਾਣੇਨ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਅਸਤਿ ਕੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੁਤ੍ਤਗੁਲ਼ਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸੁਤ੍ਤੇ ਖੀਣੇ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ। **ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ** ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਾਲਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵ◌ੇਠੇਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਮਾਨੋ ਬਾਲੋ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਚ ਪਲੇਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਸਂਸਾਰਂ।

ਮਹਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧-੧੮. ਅਨ੍ਤਵ◌ਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੬-੨੨੩. **ਏਕਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਪਸ੍ਸੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਗਾਹੇਨਾ**ਤਿ ਲਾਭੀ ਞਾਨਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹਣੇਨ। **ਤਕ੍ਕੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਲਾਭੀ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। **ਸਬ੍ਬਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਏਕਮੇਵ**◌ਾਤਿ ''ਏਕਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। **ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ**ਤਿ ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਕਰਣਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਏਕਂ ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਕਰਣਗਮਨਂ।

ਅਨ੍ਤਵ◌ਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਗਮਨਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੪-੩੦੧. **ਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ** ਵ◌ੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਾਦਿਸਮੇਵ ਦੁਤਿਯਂ ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਕਰਣਗਮਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸੇਵ ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ**"ਤਿ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਂ ਗਮਨਂ।

ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ◌ਾਤਿ ਕਸਿਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ। **ਤਕ੍ਕਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਦ੍ਧਤਕ੍ਕਿਕਾਨਂ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨਾਤਿ ''ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਏਵ◌ਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨਾਤਿ। **ਤੇਹਿਯੇਵ**◌ਾਤਿ ਦੁਤਿਯੇ ਪੇਯ੍ਯਾਲੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿਯੇਵ। **ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਹਿਯੇਵ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਯਾ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਪੇਯ੍ਯਾਲੇ ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਦੁਤਿਯਗਮਨਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧-੧੦. ਚਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੨-੩੧੧. **ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੂਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੰ, ਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੰ। ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ, ਤੰਸਿਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ **ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। **ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਤੰ ਦੀਪੇਤਿ** ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਪਟਿਭਾਗੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਚਾਹ “**ਤੇਨੇਵਾਹਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਕਪ੍ਪਸੀਸੇਨ ਭਾਜਨਲੋਕੰ ਵਦਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਉਡ੍ਡਯ੍ਹਤਿ, ਨ ਕਪ੍ਪੋ, **ਉਡ੍ਡਯ੍ਹਨਵੇਲਾ**ਤਿ ਝਾਯਨਵੇਲਾ। ਠਿਤੋ ਕਪ੍ਪੋ ਠਿਤਕਪ੍ਪੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਠਿਤਕਪ੍ਪੀ,** ਕਪ੍ਪੰ ਠਪੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਲੋਕਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦਸ੍ਸਨੰ। **ਖਮਨ੍ਤਿ** ਸਹਨ੍ਤਿ, ਢਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਉਪ੍ਪਾਦਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੨-੩੨੧. **ਸਬ੍ਬਂ ਪਾਕਟਮੇ**ਵ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

ਉਪ੍ਪਾਦਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਕਿਲੇਸਸંਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੨-੩੩੧. **ਏਸੋ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ। ਉਪੇਚ੍ਚ ਕਿਲੇਸੇਤੀਤਿ **ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਚੋਦਕੋ "**ਕਤਰਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਕਾਮਂ ਉਪਤਾਪਨਮਲੀਨਭਾਵਕਰਣਵਸੇਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਬਾਧਨਟ੍ਠੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਚਤੁਭੂਮਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਚੋਦਕੋ "**ਤੇਭੂਮਕਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਤਿ, ਇਤਰੋ "**ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਤੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਰਿਯਫਲਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਹਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ, ਮਗ੍ਗਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਪਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਭਾਵੋ ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਗਹਿਤੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਤਬ੍ਬੇਸੁ। **ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ।

ਕਿਲੇਸਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧-੯. ਵਿਵੇਕਜਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੨-੩੪੦. **ਨ ਏਵਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਅਹਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਅਹਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਵਾ ਮਾ ਹੋਤੁ ਤਦਾ ਤਾਦਿਸਾਭੋਗਾਭਾਵਤੋ। ‘‘ਅਹਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ’’ਤਿ ਪਨ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਨ ਹੋਤ੍ਵੇਵ ਅਹਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ।

ਵਿਵੇਕਜਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸੂਚਿਮੁਖੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੧. **ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ – ‘‘ਅਧੋਮੁਖੋ ਭੁਞ੍ਜਸੀ’’ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨੇ – ‘‘ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ ਭਗਿਨੀ’’ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ। **ਵਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸਂ। **ਉਬ੍ਭਮੁਖੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਮੁਖੋ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਕਾ **ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ**। ਦਕ੍ਖਿਣਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਕਾ **ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਦਿਸਾ**।

ਆਰਾਮਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਆਦੀਸੁ ਭੂਮਿਪਰਿਕਮ੍ਮਬੀਜਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾ **ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾ**, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤੇਸ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾਨਂ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਾਸਨਹਰਣਵਸੇਨ ਤਂ ਤਂ ਗਾਮਨ੍ਤਰਦੇਸਨ੍ਤਰਂ। **ਏਵਮਾਰੋਚੇਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਰਹਿਤਂ ਕਣ੍ਣਸੁਖਂ ਪੇਮਨੀਯਂ ਹਦਯਙ੍ਗਮਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਮਾਨਸਾ ਏਵਂ ‘‘ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਗੁਣਸਂਕਿਤ੍ਤਨਵਾਚਂ ਕੁਲਾਨਂ ਆਰੋਚੇਸਿ।

ਸੂਚਿਮੁਖੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਨਾਗਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਸੁਦ੍ਧਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੨. **ਅਣ੍ਡਜਾ**ਤਿ ਅਣ੍ਡੇ ਜਾਤਾ। **ਵਤ੍ਥਿਕੋਸੇ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਿਕੋਸਸਞ੍ਞਿਤੇ ਜਰਾਯੁਪੁਟੇ **ਜਾਤਾ। ਸੰਸੇਦੇ**ਤਿ ਸੰਸਿਨ੍ਨੇ ਕਿਲਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਉਪਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਕੁਤੋਚਿਪਿ ਅਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ।

ਸੁਦ੍ਧਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੫੦. ਪਣੀਤਤਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੩-੩੯੧. **ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਯੇ ਚਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਰੁਧਿਰੇਨ ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਨਾ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿਕਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਸੀਲਤਾਯ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਰੀਰਾ। **ਦੁਵਿਧਕਾਰਿਨੋ**ਤਿ ‘‘ਕਾਲੇਨ ਕੁਸਲੰ, ਕਾਲੇਨ ਅਕੁਸਲ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਾਰਿਨੋ। ਸਹ ਬਜਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਹਬਜੋ, ਸਹਚਾਰੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਹਬਜਤਾ, ਤੰ **ਸਹਬਜਤੰ**। ਅਦਨੀਯਤੋ **ਅਨ੍ਨੰ**। ਖਾਦਨੀਯਤੋ **ਖਜ੍ਜੰ**। ਪਾਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਾਨੰ**। ਨਿਵਸਨੀਯਤੋ **ਵਤ੍ਥੰ**। ਨਿਵਸਿਤਬ੍ਬੰ **ਨਿਵਾਸਨੰ**। ਪਰਿਵਰਿਤਬ੍ਬੰ **ਪਾਵੁਰਣੰ**। ਯਾਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ **ਯਾਨੰ**, ਉਪਾਹਨਾਦਿਯਾਨਾਨਿ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਵਯ੍ਹਸਿਵਿਕਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਛਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਪਦੁਕ੍ਖਪਰਿਰਕ੍ਖਣੇਨ ਮਗ੍ਗਗਮਨਸਾਧਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **“ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਮਨਪਚ੍ਚਯ”**ਨ੍ਤਿ। **ਪਤ੍ਥਨੰ ਕਤ੍ਵਾ…ਪੇ॰… ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਚਮ੍ਪੇਯਜਨਾਗਰਾਜਾ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪਣੀਤਤਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਾਗਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸੁਪਣ੍ਣਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੨-੪੩੭. **ਪਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਭੋਸੁ ਪਕ੍ਖੇਸੁ ਪਤ੍ਤਾਨਂ। **ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਤਿਸਯੇਨ ਵਿਚਿਤ੍ਤਵਣ੍ਣਤਾਯ। ਅਤਿਸਯਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਵ**ਨ੍ਤੁ**-ਸਦ੍ਦੋ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਗਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਿ, ਪਥਵਨ੍ਤੁਰਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤੁਰਤੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਉਦ੍ਧਰਣਂ ਦੁਕ੍ਕਰਮੇਵ। **ਪਣੀਤਤਰੇ**ਤਿ ਬਲੇਨ ਪਣੀਤਤਰੇ, ਬਲਵਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਦ੍ਧਰਣੀਯਨਾਗਾ**ਤਿ ਆਨੁਭਾਵਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਚ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਵਿਦੁਗ੍ਗਤਾਯ ਚ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾ ਨਾਗਾ। ਤੇ ''ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਰੂਪਤੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਮ੍ਬਲਸ੍ਸਤਰਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਬਲਸ੍ਸਤਰਾ ਧਤਰਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸਤ੍ਤਸੀਦਨ੍ਤਰਵਾਸਿਨੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧਸੀਦਸਮੁਦ੍ਦਵਾਸਿਨੋ। **ਪਥਵਿਟ੍ਠਕਾ**ਤਿ ਪਥਵਨ੍ਤੁਰਵਾਸਿਨੋ, ਤਥਾ **ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਕਾ**। ਤੇ ਚ ਵਿਮਾਨਵਾਸਿਨੋ। ਤੇ ਨਾਗੇ ਕੋਚਿ ਸੁਪਣ੍ਣੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਾਯੇਨ ਦ੍ਵਯਕਾਰਿਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ **ਨਾਗਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ**, ਤਤ੍ਥ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੁਪਣ੍ਣਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਕਾਯਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੮-੫੪੯. ਮੂਲਗਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦਂ ਗਨ੍ਧਂ ਅਵਨ੍ਤਿ ਅਪਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ, ਤੇਸਂ ਕਾਯੋ ਸਮੂਹੋ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਕਾਯੋ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਦੇਵਨਿਕਾਯੋ। ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇਸੁ ਏਕਿਯਾਵ ਤੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਕਾਯਿਕਾ**। ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਲਤਾਨਂ ਮੂਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੋ ਗਨ੍ਧੋ ਮੂਲਗਨ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਮੂਲਗਨ੍ਧੇ। ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਮੂਲਗਨ੍ਧਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ, ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਾ ਵਸਨ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਤਂ ਮੂਲਗਨ੍ਧਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਧੋ ਏਵ, ਮੂਲਮੇਵ ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਵਿਨਿਯੁਞ੍ਜਤਿ। **ਗਨ੍ਧਗਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਾਨਂ ਗਨ੍ਧਸਮੁਦਾਯੇ। **ਮੂਲਾਦਿਗਨ੍ਧਾਨਂ ਗਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਮੂਲਾਦਿਗਤਅਵਯਵਗਨ੍ਧਾਨਂ ਗਨ੍ਧੇ, ਤਿਮੂਲਾਦਿਗਤਸਮੁਦਾਯਭੂਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਹਿ ''ਮੂਲਗਨ੍ਧੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਅਵਯਵਗਨ੍ਧੋ ਗਹਿਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦਾਯਗਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਸਬ੍ਬੋ ਮੂਲਾਦਿਗਤੋ ਗਨ੍ਧੋ ਗਨ੍ਧਸਮੁਦਾਯੋ ਇਧ ਗਨ੍ਧਗਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। **ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਤਥਾਭੂਤੇ ਗਨ੍ਧੇ। ਸਰਿਕ੍ਖਂ ਸਦਿਸਂ ਪਟਿਦਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਰਿਕ੍ਖਦਾਨਂ,** ਪਤ੍ਥਨਾ। ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਫਲਾਨਿ ਸਰਿਕ੍ਖਦਾਨਤ੍ਤਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਫਲਂ ਦੇਨ੍ਤੁ, ਅਸਰਿਕ੍ਖਦਾਨਂ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਤਮ੍ਪਿ ਦੇਤਿਯੇਵ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਅਸਰਿਕ੍ਖਦਾਨਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਕਾਯਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਵਲਾਹਕਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੦-੬੦੬. ਲੋਕੰ ਵਾਲੇਨ੍ਤਾ ਸੰਵਰਨ੍ਤਾ ਛਾਦੇਨ੍ਤਾ ਅਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਲਾਹਾ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੰ ਸਮੂਹੋ ਵਲਾਹਕਦੇਵਕਾਯੋਤਿ ਆਹ “**ਵਲਾਹਕਕਾਯਿਕਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸੀਤਕਰਣਵਲਾਹਕਾ**ਤਿ ਸੀਤਹਰਣਵਲਾਹਕਾ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਉਣ੍ਹਵਲਾਹਕਾਦਿਪਦੇਸੁ। **ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**ਤਿ ‘‘ਉਣ੍ਹਕਰਣਵਲਾਹਕਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਚਿਤ੍ਤੁਟ੍ਠਪਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੀਤੰ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਏਵੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੰ। **ਵਸ੍ਸਾਨੇ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਕਾਲੇ। **ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇ**ਵਾਤਿ ਪਾਕਤਿਕਸੀਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਣ੍ਹੇਪੀ**ਤਿ ਉਣ੍ਹਕਾਲੇ। **ਅਬ੍ਭਮਣ੍ਡਪੋ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਪਸਦਿਸਅਬ੍ਭਪਟਲਵਿਤਾਨਮਾਹ। **ਅਬ੍ਭੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਹੰ ਤਹੰ ਪਟਲੰ ਉਟ੍ਠਹਤਿ। **ਅਬ੍ਭੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਅਬ੍ਭਕਾਲੇ ਏਵ, ਵਸ੍ਸਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤਿਅਬ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਪਟਲਸਹਸ੍ਸਪਟਲੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਾਨੰ। **ਚਿਤ੍ਤਵੇਸਾਖਮਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਵਸਨ੍ਤਕਾਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤਦਾ ਹਿ ਵਿਦ੍ਧੋ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੋ ਦੇਵੋ ਭਵਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਉਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਵਾਤਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਕਤਿਵਾਤੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਸਭਾਵੇਨ ਵਾਯਨਕਵਾਤੋ। **ਤੰ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇ**ਵਾਤਿ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵੀਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਏਸ ਨਯੋ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸੀਤੁਣ੍ਹਵਾਤੇਸੁਪਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵੀਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯਮੇਵਾਤਿ।

ਗੀਤਨ੍ਤਿ ਮੇਘਗੀਤੰ। **ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸਾਨੰ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ। **ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਨੰ ਇਦ੍ਧਿਆਨੁਭਾਵੇਨ। **ਵਿਨਾਸਮੇਘੇਨਾ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮੇਘੇਨ। ਅਵ੍ਹੇਨਪਿ ਕਣ੍ਹਪਾਪਿਕਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਾਪਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਨਾਸਮੇਘੇਨ ਵੁਟ੍ਠੇਨ ਸੋ ਸੋ ਦੇਸੋ ਵਿਨਸ੍ਸਤੇਵ।

ਵਲਾਹਕਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਵਚ੍ਛਗੋਤ੍ਤਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੦੭-੬੬੧. **ਅਞ੍ਞਾਣਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਹੇਤੁ, ਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਸਮ੍ਮੋਹਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਇਮਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇਨ ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ''ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਅਦਸ੍ਸਨਾ ਅਨਭਿਸਮਯਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਏਕਾਦਸਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਆਗਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਆਗਤਤ੍ਤਾ।

ਵਚ੍ਛਗੋਤ੍ਤਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਝਾਨਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਸਮਾਧਿਮੂਲਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬੨. **ਸਮਾਧਿਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਕੁਸਲੋ। ਤਯਿਦੰ ਸਮਾਧਿਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਤੰ ਸਹ ਝਾਨਙ੍ਗਯੋਗੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਝਾਨਸਮਾਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਤੰ ਵਿਭਾਗੰ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਪਠਮੰ ਝਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਵਸੇਨ ਪਠਮੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੰ, ਪੀਤਿਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯੰ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕੰ, ਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਵਸੇਨ ਤਤਿਯੰ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕੰ, ਉਪੇਕ੍ਖੇਕਗ੍ਗਤਾਵਸੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਮੇਵਾਤਿ ਏਵੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਝਾਨੇ ਤੰਤੰਅਙ੍ਗਾਨੰ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਕੁਸਲੋ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇ ਕੁਸਲੋ। **ਹਾਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੋਸੇਤ੍ਵਾ। **ਕਲ੍ਲੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨੰ ਦੂਰੀਕਰਣੇਨ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਞ੍ਚ ਸਮਾਧਾਨੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਥੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੇਸਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਸੇਸਾ ਤਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ਨਯੇਸੁ ਅਕੁਸਲੋਪਿ ਝਾਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ''ਝਾਯੀਤੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸਮਾਧਿਮੂਲਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੫੫. ਸਮਾਧਿਮੂਲਕਠਿਤਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬੩-੭੧੬. ਦੁਤਿਯਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇਸੁ **ਠਿਤਿਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਗਧਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ **ਠਿਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਕੁਸਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ – **"ਝਾਨੰ ਠਪੇਤੁੰ ਅਕੁਸਲੋ"**ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਅਚ੍ਛਰਾਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਅਚ੍ਛਰਾਮਤ੍ਤੰ ਖਣੰ ਝਾਨੰ ਠਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਤ੍ਤਾ। **ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ** ਕਾਲੇਨ **ਵੁਟ੍ਠਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਲ੍ਲੰ ਜਾਤੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਲ੍ਲਿਤੰ,** ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਲ੍ਲਿਤੇ ਕਲ੍ਲਿਤਭਾਵੇਨ ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ''ਇਦੰ ਨਾਮ ਅਸੁਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ **ਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣਕੁਸਲੋ। ਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਬ੍ਬੇ ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ **ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ ਚ** ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਿਰਹਿਤੋ **ਅਕੁਸਲੋ**। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗੋਚਰੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੰ, 'ਏਵੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਵੰ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਤਾਯ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤੁੰ **ਅਕੁਸਲੋ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੀ। **ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ**ਤਿ ਨਿਯਤਕਾਰੀ। **ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਾ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਪਦਾਦੀਨੰਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਕ੍ਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਲੋਕਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨੇਵ ਕਥਿਤੰ** ''ਸਮਾਧਿਕੁਸਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਕੋਸਲ੍ਲੰ ਨਾਮ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਯਦਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲੰ, ਨ ਕੁਸਲਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਤਾ ਸਿਯਾਤਿ।

ਸਮਾਧਿਮੂਲਕਠਿਤਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਝਾਨਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ

ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।